

ТРАЯН ПЪРВАНОВ

**РУСАТА ВОЛНИЦА -
ДУШАТА МИ**

ТРАЯН ПЪРВАНОВ

РУСАТА ВОЛНИЦА - ДУШАТА МИ

Избрани стихотворения

"К о н т а к т - 92"

Книги от Траян Първанов:

"Място в дъжда", изд. "Народна младеж", 1979 , София.

"Пеш към звездите", изд. "Народна младеж", 1983 г.

"Нрав" изд. "Народна младеж", 1990 г.

? "Ной-Нож"

"Лудост за хубост", ИК "Славчо Николов и сие", Шумен,
1994 г.

"Летален изход", ИК "Фльорир" - София, 1994 г.

"Не ме обичай, Господи", ИК "Рал*Колобър", София,
1996г.

ТРАЯН ПЪРВАНОВ

РУСАТА ВОЛНИЦА - ДУШАТА МИ

Избрани стихотворения

"К о н т а к т - 92"

Враца, 2007 г.

КИТКА БЕЛИ И СИНИ ЗВЕЗДИ

Познавам се с Траян Първанов от 1963 година. Едно русоляво момче с дълбоки синьо-пепеляви очи седеше на първите редове в салона на град Мездра, където с Константин Павлов и още неколцина млади автори бяхме поканени на литературно четене. Всяка метафора, всяка остра, дълбока мисъл озаряваше лицето му. Само очите криеха една загадъчност - неосъзната и малко тъжна... После вървеше в лунните вечери на Мездра, разкъсван между спомена за коне, полята на Криводол и виещите се релси на железния път с червените локомотиви, които блазнаха палещата страст към неизвестното.

Бавно и с някаква разпуснатост разнасяше Траян Първанов своите младежки, все още неукрепнали стихове. Носеше ги край бреговете на родната Ботуня, за да вземат сила от здравия селски корен, да пият вода от кладенчета и долове, да кръшнат залъг хляб от попукани длани. После ги заведе на Мездренската гара, плискаше ги с утринната глъч на идващите от смяна недоспали работници, и с натезжали клепки ги връщаше да се дообработват и зреят; в София ги даряваше с мъдрост и с буйността на дни и нощи, водеше ги от редакция на редакция, за да поемат към читателя. Дълъг и мъчителен път извървяваха стиховете му от зачатията си, че и от раждането - до своето малко и голямо тържество. Така се появиха първите му поетични сборници "Място в дъжда" и "Пеш към звездите". Те си имат своите редактори, но първите композиционни подредби са правени у дома, където Траян Първанов се чувстваше спокойно, уютно и сред

разбиращи го и обичащи го хора... През 1991г. излезе стихосбирката му "Нрав", последва я "Ной-Нож" и посмъртните "Лудост за хубост" (1994 г.), "Латентен изход" (1994 г.) и "Не ме обичай, Господи" (1996 г.)

Сигурно често е наранявана душата му с изводи, че е непрактичен. Дори и да се е наранявал - това е истина. Но можеше ли да бъде другояче? Какъв ли Траян Първанов щеше да е той, и какви траянпървановски щяха да бъдат тия стихове, пропити от практичността на създателя им! Неговата поезия не върви по обозначените на картата шосета и магистрали, железни и водни пътища. По ѝ приличат електрическата жица, радиовълната, слънчевият лъч. Нея просто не я интересува пътя - интересува я гарата, светлината на електрическата крушка, човекът. Не катунът - циганите го интересуват. Не кръгът на ореола, а онова в кръга.

Всяка птица лети със своето ято. Всеки творец - със своите истини, със своята съвест.

Някъде преди десетина години публикувах в печата бележка за Траян Първанов. Там писах, че "той можеше да бъде неоспорим първенец между тая младежка група, която заслонена от бащинската грижовност бе изведена на преден план, като ново поетическо поколение. Можеше и много ми се иска да вярвам, че ще бъде. Затова просто е нужно още по-мъжествено да носи тежкия и сладък кръст на твореца, своята поетическа отговорност пред времето, дългът... Та в един ден народът ни да приеме като от свой чист и верен син изповедта:

а върви подир вас и поетът
с китка бели и сини звезди.

Само ония измамни ветрове ако можем да премахнем, които буйстват в нощите на неговата тънка душевност..."

Макар и да ни свързва искрено и неопетнено с нищо

приятелство, тези думи не бяха приятелско потупване по рамото, а изстрадан анализ на истината за един творец. И Траян Първанов, като всеки истински талант, не се предаде на безсмисленото отчаяние и бездействие, на позъорство и философстване. Като добър селянин той взе мотиката и упорито започна да разкопава, да сади, полива и плеви поетическата си градина. Той знаеше, че "на пътника му трябва път, на жабата - блато". Каква "прецедена" чистота и красота лъха от поетическата градина на поета. И какво съвършенство в "лехите" на траянопървановския ямбичен стих!

Болеше го за ненормалната стълбица на ценностите и в стихотворението "Занаят" той изплака:

Вие как се навъдихте, принцове днешни
изкатерили стълбите с бесен захлас
и по вашите шпаги - ненужни и смешни -
лепне кухата драма на гръмкия глас.

Вие тъй заживяхте, навсякъде чути...
И не зная ще бъде ли вечно така,
но в небесното слово надеждно обути
дръзко газите в буйната хорска река.

Та животът за вас е подготвена сцена.
Стиснал в пръстите белия входен билет,
аз не мога от вашта съдба да простена
и напускам безшумно последния ред.

Пак вървя към протегнати сенчести длани
и ме удря по челото ябълков цвят.
И си мисля, че трябва с душа да захвана
оня бащин, добър и почтен занаят.

С обущарското чукче ще мъча за хляба
без да слушам за ваште високи дела,
че на хората още обуща им трябват...
А пък вие летите с пришити крила.

Тъй небето на синия гръб ще ви носи.
Но ще стъпите някога в зимния ден.
И ще зъзнат, и плачат душите ви боси -
обущарското време щом дойде за мен.

Бяхме близки през цялото време, до последните му дни.
В библиотеката ми стоят и днес стотици ръкописи на неговите стихотворения, бележки, оставяни по редакции и кръчми, писма. Ще си позволя да цитирам две от тях, писани през последните години от неговия живот:

"Здравей , Марине,

Много поздрави на Елена и на всички други чудесни приятели. От два месеца заедно с трима зам. главни редактори и такива редактори като мене - около тридесет на брой - сме в принудителна пенсия от в. "Демокрация", та имам време да пиша по някое и друго стихотворение. Съкратиха ни с болшевишка твърдост, тъй като президентът Желев е внесъл от щата Охайо специална апаратура. След проверката се оказа, че кръвта ни не е бясно синя, а обикновена червена. Но данданията за случая нараства - най-важното е, че ходим редовно да си получаваме заплатите. Това дотук. Изпращам ти няколко декара нови стихове за "Вестител", като имам молба да обърнеш повече внимание на "Ной- Нож".

Искам да те попитам и нещо друго - имам натрупани доста стихове от този сой и тъй като няма как да ги издам, из Враца в печатницата има ли възможност чрез ня-

каква фирма и под твоето редакторство да събера трийсет - четирийсет стихотворения в книга, да кажем, наречена "Синьо ехо в кръговрата" или нещо подобно. Надявам се да си върна разноските по издаването, тъй като не съм от сой да си плащам издаването на стихоплетките... Та ще те помоля, ако има такава бърза възможност, да дойда във Враца и да седнем за два - три дни да прегледаме стиховете и да ги препиша. Тъй като не ходя на работа, по цял ден си седя въщи с чести изключения, когато се заскитам по кръчмите. Адресът ми е :

София 1618

ЖК "Овча купел" 1, блок 40, вход Е, ап.14

Ще те помоля при възможност да ми изпратиш една телеграма, за да дойда във Враца.

Наздраве!/подпис/

Опозицията умря!

Да живее опозицията!

Стиховете ми са и като отчет за командировката от "Околчица".

Траян П ъ р в а н о в "

"Здравей, Марине,

Изпращам ти за алманаха стихове, пък и една снимка, защото през лятото по една случайност навършвам 50 години системно обикаляне по кръчмите. Ако имаш възможност - напиши за "Околчица" отзив поне за трите ми книги "Място в дъжда "(1979), "Пеш към звездите" (1983), "Нрав" (1991г.) Имам стихове за още три книги, но няма къде да ги издам. Тези, дето си издаваха съвсем спокойно и без проблеми писаниците по времето на соц-реализма, и сега - при капитализма, правят същото.

Насам всичко е наред - натискам си парцалите въщи и ходя два пъти в месеца да се разписвам като декабрист

в... участъка за
социална помощ като безработен.
Бъдете здрави и бодри с Елена.

Т р а я н

19.1.1992 г.

Адресът ми :
София 1618
ЖК"Овча купел" 1
Ул. "Народно хоро", бл.40, вх.Е, ап.14
Траян

Утре ще звънна на Краси да взема словото на Желев на вр. "Околчица" и ще ти го изпратя или донеса във Враца."

В алманах "Околчица" от 1992 г. публикувахме поемата "Ной -Нож", а през 1994 година бяха отпечатани "Малка поема за Мона Лиза, Олигофренията и Ренесанса", "Кръговрат", "Цветно ехо", "Слънце -дъжд", "Изход".

Тревожни бяха тези стихове. В "Кръговрат":

Спря да диша, утихна и трепна смутена,
моя жилава - бедна Душице - Душа,
че ни удря жестокият бяс на остена
и не смеех сред чуждия грях да греша.
Дърпай, моя Душице - добра ми сивушке,
тъй сме свикнали с този прояден ярем -
из brazдите безплодни животът да люшка
твойта руса съдба, моя рехав перчем.
Хайде, пътнице... Новият ден свечерява,
сенки пият от нашата сипкава пот.
И сивее заспала небесната плява
в този смръзнал без топлите плугове свод.

В "Слънце - дъжд":

Как ли съм... Педя радостен, лакът намръщен
път отъпках захапал в зъбите душица

Кашлят, плюят, хълцат, ахкат сини и червени
шумно тръгнали на двата митинга от шест
и в редиците им
трескави олигофрени
търсят своя призрачен безпамятен адрес.
("Малка поема за Мона Лиза...")

И какво мога да кажа сега, когато го няма сред живи-
те ?

Траян Първанов беше най-чувствителната, болезне-
на и ранима душа в последните петнадесетина българс-
ки години.

Обичан, овикван, жален, оплюван - той вървеше слън-
чевокос и небесноок по нашата земя, изпълнен с нежност
към човек и природа; тънка струна, звънтяща и при най-
неясните и недоловими от всеки ветрове. Той не тръгна с
нито един от тези ветрове, само остави те да погалят, да
отронят звук или да скъсат струните му...

На погребението му от Съюза на българските писате-
ли не дойде никой. По свой път пристигна поетът Янко
Димов. Когато отбелязвахме година от смъртта му и пос-
тавихме надгробния паметник - също.

Но ако вие, които обичате поезията, се вгледате във
вечерното небе над Криводол, над Враца, Мездра и Со-
фия, в българското вечерно небе, непременно ще забеле-
жите, че не сте сами в мрачината:

а върви подир вас и поетът
с китка бели и сини звезди.

Марин БОТУНСКИ

май 1995

СЪДБА

Тайнствената болка на щуреца е запляла
и гърми природата под стъпките му боси,
и пред него в съсека

на пладне запламтяло
бляска тежката коса на дълги сенокоси.

Как не му омръзна да се лута из росата,
да се бори с тази дива ярост на косача
и мелодията му, през нощите посята,
покъртителна и непокорна пак да плаче?

И възторжено да носи на крилата слаби
тоя дух на тежка и узряла косенина -
зарад песните си да забрави даже хляба
и на щастието

да е бедния роднина.

Да се хвърля в кипналата пяна на зората
и да расне в каменния ек на върховете,
докато не млъкнат всички бухали в гората
и сред пустата вселена не въздъхне цвете.

Питате ме -

в трескавия ад на сенокоса
накъде се лута денем бялата ми диря?
... Сиромашката цигулка на щуреца нося
и под лъскавата сабя на косача свиря.

М я с т о в д ъ ж д а

МЛАДОСТ

Накъде отиваш рошав и немирен
с тая клонка от разцъфнал дрян
и какво в живота си сега намираш
с чувства и предчувствия пиян?

Още ли се будиш в утрините весел
и с какво те среща пролетта?

Цяла седмица вали...

А ти, унесен,
пиеш дъжд от мокрите листа.

Тъй ли вечерта

край пътя ще те свари,
легнал на постелята от мъх,
и в очите ти отворени ще пари
на звездите ледения дъх?

Кой ли те обича?

Подигравки светят
в чуждите очи... Не знаеш как -
без да се покланяш на небето,
път да търсиш в пролетния мрак.

И шуми все този глас благоприличен.
Оглушал от думи, от небе пиян -
рошав и немирен ходя, тичам,
нося кръста си от цъфнал дрян.

ПЛОДОВЕ

Населяват в есените свода.
Между клони, птици и листа
пазят своето
        пространство бодро,
слеги красотата с мъдростта.

Падат към земята с порив тежък
от престола ясен и висок,
греят във тревата тихо, нежно -
упоели от роса и сок.

Ще открием ли и в нас такава
връзка на небето и пръстта -
да се раздадем без шум и слава,
слеги красотата с мъдростта.

ТУК

Това е завинаги моето място.
Тук мога живота си да разбера
по сока на тези напъпили храсти,
през тяхната мартенска буйна игра.

Тук тръгват работници сънени сутрин
към оня - засветил и в нощите цех,
и диша от техните дрехи уютът
на топли завивки и женски ръце.

Отдавна разбрах, че в живота не мога
да бъда в тържествени пози артист
и жител съм в тази провинция строга -
на себе си верен, пред себе си - чист.

Какво да поискам от времето още?
Будете ме, птици, за мирния свят -
да стъпвам под белия шум на овошки
по пътя, където щастливци вървят.

Тук всичко е мое - треви и дървета,
живяното време от вчера до днес.
И утре, и в други ден - вечно ще свети
тук в дните ми мъдри майчински жест.

Тук имам за своите чувства парола.
Не търся към шумни пристанища бряг.
В живота ви нужна е моята роля,
макар че е малка, но с думи все пак.

ЧЕРВЕНИТЕ ПЕТЛИ

Пътуват призори надвесените облаци -
димят, люлеят се под сводовете лунни
и хората откриват своите детски образи
в дълбокия и топъл кладенец на юни.

Над къщи и дворове с пролетна украса -
избила цвят зелен от тухлените зидове
отпърво плахо и несмело, се разнася
разсънения плясък на крила невидими.

И в миг от взривове изтръпва въздуха -
гърмят, преливат се, разтърсват тишината.
Петлите пак за яростна верига връзват
и дърпат лунното лице към равнината.

Крещят под стрехите и огнените гребени
кървят в дворовете като червени рани
и в облаци от буйна светлина погребана
луната се търкаля, изтъняла странно.

О, утро на безсънните петли, които
във нощите със предразсъдъка се борят
и с господарска ненаситна упоритост
отритват скуката от безполезни спорове.

Петлите стихват бавно в утринното време
и от умора край оградите ще паднат,
където жадно върху слънчевото семе
нахвърлят се врабчетата, по навик гладни.

Но винаги в деня с червените си брадви,
петли бунтовни -

вие неспокойно бдите
и не участвате във шумните паради,
защото ново утро трябва да родите!

ИЗПОВЕД НА АПОСТОЛ СИМОН КАНАНИТ

Аз съм Симон обушаря... С много вяра
днес Христос за нещо важно ни събра
в сенките на Гетсиманската гора...
И сред тях и мене - Симон обушаря.

На компанията никак не се чудя.
Остроумничат и вдигат тост след тост.
Вечно непринудено се смее Юда
и разбиращо усмихва се Христос.

Виждам, че Учителят е нещо бледен,
но ще го спася ли? Аз съм обушар.
И мълча, над виното и хляба сведен...
Те са неговия дар - небесен дар.

И си зная, че след братската целувка
по петляно време ще си тръгна в мрак.
И ще вдигам прах със скъсани обувки,
но ще сея словото за жътва пак.

И каквото мога с простиичките думи,
аз на хората си ближни ще предам,
но ще нося по апостолските друми
и на брата Юда сребърния срам.

ЗИМНА КУКУВИЦА

Пее кукувица... От снега не бяга
и лети, в прозореца ми вгледана,
и от всяка капка заблестяла влага
раснат в стрехите ножове ледени.

Привечер изправя ли главата си -
Квачката е сбрала звездни пилета.
По пъртината се смеят сватове
и по внуци ще си мерят силата.

Нощем черно облаче шуми с перата.
Кукувицата в комините наднича,
а глигани къртят корени в гората
и към хълма бързат
дирите лисичи.

Кукувице, над живота ми запяла,
сянко моя в дните ми неумолими -
скоро ли от стрехите
ще бликне бяла,
буйна кръв
от мойта кукувича зима?

ЗЮЛФИЕ

Над мене умира червеното слънце,
в прозорците огнена пяна гори
и аз не разпитвам за тебе, защото
над твоите стъпки поникнал е сняг.

Днес търся те в нещо едва доловимо -
да свети повито в прозрачно небе,
да пее с копита на тайнствено конче
в ухото на бяла предпролетна нощ,
да дъха на прахан и люто огниво,
да бъде светкавица глуха в нощта,
когато земята притихва, щастливо
опряла гърдите на мъжки ръце...

Да има на челото луничка тъмна,
да носи в косите си оня венец -
оплетен от дивия цвят на съня ми
и хвърлен в зелена планинска река;
да пази в очите си въгленче живо,
обвило в зениците тъмна роса,
и в нощите зимни все тъй да заспива
в постеля от билки сред пъстра гора.

И днес не разпитвам за тебе, защото
над твоите стъпки поникнал е сняг,
и знаей, че в моето време ще дойдеш
с кипежа на облачен ябълков цвят.

ЧУДЕСА

На Марин Ботунски

Чудеса от мойто време - колко злато
от бакърени ракити край Ботуня,
дето мина запъхтяното ми лято
на дъгата под опънатите струни.

Много ви повтарях, чудеса, и тичах,
и се спъвах в камъни и водорасли -
малко преди в тъмните къртичини
влагата на тежка есен да порасне.

И се чудя как след непростими страсти
винаги оставате неповторими,
и ви търся в сянката на жълти храсти,
и ви срещам във снега на къси зими.

Чудеса - човешки прости и прекрасни,
оставете в мене своя отпечатък -
много чужди на смъртта и неподвластни,
с тази дълга вечност във живота кратък.

ПОСВЕЩЕНИЕ

Николай Ракитин... в избелял костюм облечен,
жител на провинциални небеса -
да пътува в тоя ден

за София е обречен...

(Каза му го шепота
на бялата роса.)

Тръгна, взел от сборищата шумни самотата,
за да слуша златните пчели в цвета
и да чувства как мирише

хладен сняг в листата,

щом по клоните край Вит
въздъхне есента.

Николай Ракитин... в уличната прашна врява
на злословия, интриги и сплетни
с тихата усмивка на лирик се появява,
нещо във живота ни да промени.

И по навик проверява в джоба си билета
за крайискърския пътнически влак,
и го залюлява

тряска на колелета,

докато разцъфне оня -
ненадеен кървав мак.

И лети към своето цвете Николай Ракитин,
за да го откъсне от гърмяща бездна
някъде в пространството

на болката заскитан

между София и Мездра,
между София и Мездра,
между София и Мездра.

ПОСЛЕДНИЯТ ДЕН НА АВГУСТ

На Янко Димов

Забравена от нас - природата тъче невероятен
и чуден августовски ден с невидимите си кросна.
Кипят в зеленината клетките на слънчевото лято
и светят тънките реки в оголената равнина...
Къде сме ние - пътници между небе
и древни мъхове -
през този ден на светлина тъй шедър
и на чувства свят.

Днес бавни облаци с безшумни мълнии
от север дъхат
и утре сигурно с копита огнени ще загърмят.
Днес изтънява въздуха
и съхне сока във листата летни
и вечер слизат над главите ни
най-ниските звезди.

И край експресни влакове
изтлява пламъка на цвете,
което няма след хилядолетия да се роди...
Това е миг от времето на подранила
тежка зрелост.

В морето греят капки сол,
по планината тлее сняг.

И ние сме застанали -
пред неизвестно Утре спрели,
белязани с красивата съдба на своя земен знак.

Отиваме в друг свят - за този миг
отдавна сме излишни.
Димят в горите леките кълба на първите мъгли.
И в непокорния септември,
след толкоз кръгове годишни,
за този ден от август непременно ще ни заболи.

ПРИКАЗКА

На Миле Марковски

Нещо си спомних... Не сварих
да ти го кажа... В април,
в този бял месец - навярно
н я к о й от мен те е скрил.

Ти бе наблизил и дишаш,
смееш се с детски каприз -
своята приказка пишеш
върху небесния лист.

Грее в дълбоки простори
Струма до Белоградчик,
шепне, за нещо говори
с каменен тъжен войник.

Цяла облечена в бяло,
с наниз от тънка роса -
пролет край теб е развяла
слънчева буйна коса.

Твоя глас тих и сърдечен
стапя се в облак зелен -
някъде много далече,
някъде близо до мен.

СПИРКА В РАВНИНАТА

На Григор Гоцев

Не зная бил ли си на спирката самичък,
когато влаковете са заглъхнали в нощта
и упорит априлски дъжд безкрайно срича
студените си думи във зелените листа.

Шумеше тоя дъжд... течеше в равнината,
събаряше от клоните разцъфналия сняг
и касиерът дремеше под светлината
и ми предлагаше билет за утрешния влак.

Зад гърбавия хълм въздишаше простора.
Мъждива лампа бляскаше над хлъзгавия път.
В градинката чешмата плискаше отворена
и мислите не можеха спокойно да заспят.

Врълхлитаха ме дъждове на минали възторзи,
звъняха обещания на капките в гласа,
а зад гишето тракаше унило морзът
на телеграфа, който не донесе чудеса.

И във чакалнята прахът лютеше сухо.
И ненаситно, дълго, с часове един и същ -
в прозорците, над пътища и ниви - глухо
тежа от облаците продължителния дъжд.

И днес не искам, страх ме е да съм самичък.
Започне ли пресипналия плясък на дъжда -
над спирка в равнината виждам да се стича
към релсите, където бавно зрееше ръжда.

МЯСТО В ДЪЖДА

1

ДОКАТО ПО УЛИЦИТЕ КРАЧЕХ

и валяха дълго дъждове -
носил е писмото раздавачът
с неочакваните редове.

И тъмнееше в стъклата мокри.
А по стръмни улици в града -
ти си идвала със бяла рокля,
без да знаеш нещо за дъжда.

Без да знаеш, че писмото гледам,
разпознавам почерка ти мил -
поздравяваш ме
с тринайсет реда,
писани в дъждовния април.

Пиша ти и дъждовете плискат
своята голяма свобода.
Ти си ми необходима, близка
и те виждам слънчева в дъжда.

2

АЗ ТЕ ТЪРСЕХ

И ЗВЪНЯЛ СЪМ СНОЩИ КЪСНО,

докато дъждът плющеше по терасите
и течаха в мрака паяжини мръсни,
плетени за дом от паяче прекрасно.

5

ИДВАМ СИ И В ТАЗИ УТРИН СИНЯ

галя бавно жълтата трева.

Идвам не да моля и проклинам

и да търся в любовта права.

Страдах от неискрени утехи,

често вярвах в искрени лъжи

и по моите скитнически дрехи

прах от дълги пътища тежи.

И дали ще мога да те чувствам,

как ме чакаше, не зная аз?

Искам с тихи и горещи устни

смисъл да дадеш на този час!

Днес си идвам уморен и тежък,

спал със лоши сънища нощес.

И не искам друго - искам нежно

пак сърцето ти да каже: "Влез".

РОДНА ЗЕМЯ

И на север да тръгна, от юг да се върна -
аз съм малък човек, а голям е света,
аз съм блеснало в утрото слънчево зърно
и за жътва, щом трябвам -
ще падна в пръстта.

Не на тъжни метафори тя ме научи -
в тази родна земя много аз преживях.
По сирашките пътища лая ме куче
и ме ръси от Млечния път звезден прах.

Аз отвърщах лице от приятели скъпи
и изпращах любима със сухи очи,
но си знаех, че щом по земята пристъпя,
като с биле - от болка ще ме излечи.

И на север да бъда, на юг да се скитам -
в мене вечното слънчево чудо шумя.
Аз вървах край огостенски влажни ракити
и се спъвах от кости по мойта земя.

Тя е тихо през юни разстлала житата
край разцъфнали мак и шибой -
аз я нося със детското трънче в петата
и, за нея, не ставам на дребно герой.

Аз я моля за прошка след всяка награда
и ви казвам - не влизайте в нея със взлом!
Тя е ботевски силна, бунтовна и млада -
тази моя родина - от Рожен до Ком.

И на север да тръгна, от юг да се върна -
аз съм малък човек, а голям е света,
аз съм блеснало в утрото слънчево зърно
и за нейната жътва ще литна в пръстта.

НЕЗАВЪРШЕНА ПОЕМА

ПРОЛОГ

ЕТО МЕ, ЗВЕЗДИЧКЕ! ЛАЕ КУЧЕ
и не помня неговото име,
и над мен луна безстрастно суче
светлина от слънчевото виме.

Дълго пътешествах, падах, страдах
и по снежни пътища се скитах,
и напролет рано - за награда -
газех хладното сребро в реките.

Дъвках детство като черен зальк
по сиропиталища, в градчета.
И за някои останах малък,
и по навик викат: "Хей, момчето!"

Свикнах ли? Едва ли! Търся още
думичка, която да е трудна,
сънищата да тревожи нощем
и за нещо светло да ме буди.

1.

ДНЕС ПРИЯТЕЛЧЕ С ЛИЦЕ ЩАСТЛИВО
пак ме тегли към кръга си шумен.
Вечер, който чашите налива
все е най-най-талантлив и умен.
Идвате - усмихнати, прекрасни,
вечно спорите около мене -
все от непризнание нещастни

и от неразбиране сломени.

Все не ви достига

пост и длъжност
и в България не ви е волно -
затова духовната окръжност
на "Москвича"

сменяте със "Волво".

Все по важни приеми ви чакат
вие да създавате прогреса -
всъщност,

по класически,
със лакът,

защитавате си

интереса.

Вашата Родина е човечество,
построено във бригадни групи -
да ви храни,

гении на Отечеството!

Кой у нас успя да ви излюпи?

Кой ще ви събуди да разкъса
вашата изтънчена въздишка,
щом и в ужаса на земетръса
търсехте

спестовните си книжки!

2.

СВОЯ СТИХ НЕ С РЕПЛИКА ЗАПОЧНАХ,
но това с мнозина

днес се случи -
затова пред къщата ми, точно
тази вечер ме залая куче.

Тичах непослушно през житата,
макове край пътищата ронех
и настъпвах не змия с петата,
а ръждясали в дъжда патрони.

Хора с тежките жътварски длани
бързо минаха покрай Огоста -
тъмен кум на сватба ги покани
с вино кърваво да ги нагости.

Живите от тях, които гледам
стъпват тук и там
по селски двори
и на митингите за победи
с кашлицата старческа говорят.

И си мисля, че кръвта отдавна
все по изтънелите им вени
е изтекла тихичко и бавно
във пръстта - да бъде оплодена!

4.
ДНЕС ЖИВЕЯ, РАЗГОВАРЯМ, БРОДЯ,
пиша лесните си репортажи
и не мога още на народа
думата си истинска да кажа.

Все интелигентно и нечуто
стъпвам по опушени купета
и работническо влакче сутрин
озвучава весело полето.

Диша в утрото животът буден
посред глъчка, трясъци и сажди
и от този хаос многолюден
протичко доверие се ражда.

Както в пещите сурова руда
кипва от металното богатство -
тъй сдружава ни деня отруден
в спойката на истинското братство.

Ален мак от делника откъснал -
светлина от Козлодуй ще взема,
за да мога в часовете късни
да я върна в строфи на поема.

И навред - далече и наблизко
с белите палатки по оврази -
синемлуза армия се плиска
и строи в деня Хаинбоази.

Тези проходи в душата светят
и горят с магическата сила.
Шепнат устните ми свята клетва:
„Ти си земен рай, Родино мила!“

5.
... И ОТНОВО БУЕН ДЪЖД ПРЕЗ ЮЛИ
разлюлява клоните зелени.
И на двора, в детската ми дюля -
смеят се слънцата на вселена.

И земята тръпне моя. . . моя!

Побеляват сенки.

Пътя стръмен

пак ме чака. . .

И пред път се моля

на тревичка и на облак тъмен.

И се моля на цветя и плитки

от крайпътни храсти, и на стрехи,

и на тази скромна пирамидка

да не доживявам до утехи.

Бистрия дъждец отърсил с длани

пак съм пътник

и дъхът ми спира -

пред заоблени от сняг балкани,

под които глъхнат вълчи дири.

А пръстта дими и с пълни шепи

пия в извори вода прозрачна,

и с очи от светлината слепи

искам пак за нещо да заплача.

После теб, Родино! Песен литва

и мъже пред Дунав думи сричат.

И Околчица е храм молитвен,

в който трябва да се коленичи.

ЛИРИЧЕСКИ ЕПИЛОГ

ПОД ЗВЕЗДИЧКА -
БОДЪР И ВЪЗТОРЖЕН

бързам днес
през краткото си време -
утре в две-три страници да сложа
тази незавършена поема.

И тече животът - гасне ручей,
но гърми под преспите водата
и се блъска в порива стозвучен
с лудия копнеж към свободата.

В дните като капка заблестяла
със трицветен накит под простора -
ще се пръсна в светлината бяла,
но ще падна в ручея ви, хора!

Приемете ме добър и нежен,
даже и обречен на забрава -
като шепа рехав сняг от Вежен
и роса от дунавска дъбрава.

И по устни - от сина към внука -
ще се скитам в дните поривисти,
ще осъбвам на хайдушка бука,
ще шумя в дъбиците разлистен.

И ще стихна в шепот на тинтява
без да търся почести, заслуги.
Песента ми незавършена остава,
за да я подемаат утре други . .

Пеш към звездите

***

АЗ СЪМ УТРОТО, В ЧАСОВНИКА ЗАПЯЛО
ранобудно във ухото на нощта
и петле съм от сланата побеляло -
пея към небето, рия с крак пръстта.

Приеми ме като капка, просълзена
от росата, в устните на кукуряк,
или пък звезда
от тайнствена вселена,
светнала за миг
в пространствения мрак.

Аз съм цвят,
а вятърът ще скърши клона
и писмо с червени кървави слова,
или тропот от копитата на коня,
затуптял дълбоко в младата трева.

Аз съм облакът и мъката ми вчера
плака в примките на хлъзгавия път
и поникнах като камък след вечеря,
и над мене мълниците нощем спят.

Всичко съм, което все ще те обича -
шепота на тоя бавен полуздрач,
сянката на храста, пламък на кокиче
и сълза от съннения детски плач.

Пътешествам -
в бели утрини разтворен,
вея своя буен вятърничав ръст,
влизам през нощта
в живителния корен
и съм струйка слънце
в бучката от пръст.

Аз съм чувство
в твоя свят
добър и чуден,
сняг по покрива и пушек на комин.
И ще дишам във материята буден
като твой най-верен неспокоен син.

ЕСЕННИ ВЛАКОВЕ

На брат ми Георги

Ей, от дъното на равнината -
    край реки и гари светли
с писъци протяжни идват,
    глъхнат влаковете есенни сега
и с човешки дъх разнасят
    порива на дъждове и ветри
и отблясъци от лятото
    с искрящата озонова дъга.
И през кърпички размахани
    над хорски сълзи и възторзи
яростно огъват се посоките,
    разделят се и сливат тук -
върху черните, опалени от люти,
    бели мълнии - коловози,
над които денем слънцето
    люлее пламналия си юмрук.

И безкрайно влаковете
    през живота ми дълбоко стенат,
и ритмично тласкат буйната си кръв
    през Дунавската равнина.

Днес отнасят моите седмици -
    от кратко слънце осветени -
да ми върнат утре нежен сняг
    от север с тежките си рамена.

Неуморно срещу тази гара
    влаковете дишат с ноздри
и аз викам своето име,
    те го газят с грохот
        и валма от дим,
докато се радвам на ръка,
    случайно махнала за поздрав
изпод жълтото перде,
    раздърпано от вихъра неукротим.

БАЩИНО ВРЕМЕ

1

БАЩА МИ - ОБУЩАРЯТ

ЧЕТИРИДЕСЕТГОДИШЕН,

между сенки на реки и облаци се движи
и пред буря с глухи удари на чукче пише
по небесните простори своите земни грижи.

Щом за миг високо бяла мълния изтръпне,
с мириса на колендрото светлината зримо
влиза в ниския дюкян със прашните калъпи,
грее в она сняг до пояс в коледарска зима.

А баща ми с чашата небесна щедро плиска
и зелена влага кипва в мартенските храсти;
и го чувствам в мойто време все по-близко
в шепот на лози и пръст

невидимо да властва.

Все по-ясно той се приближава и до мене,
смее се, попийнал, смее се и страшно диша.
И ми обяснява свои тайнствени знамения
баща ми - моя господ четиридесетгодишен.

2

ЗНАЯ... СИГУРНО НЕЙДЕ СЕ СМЕЕ БАЩА МИ.

Колко смях досега е пилял и разпръснал?

В тоя свят с побелели отдавна акрани
днес за него е толкова, толкова късно!

Дълга вечер влече и тъче безучастно
своя вътък от дъжд и от сняг в полузима;
и от влажните облаци с думи безгласни
някой вика пак мойто забравено име.

... И развява косите си гъсти, и стене
с млада пролетна сила щастливо земята.
И в далечното време баща ми над мене
обушарска престилка загрижен размята.

Сякаш целия свят в обушарница тясна
диша въздуха с мирис на гъон и на кожи.
Чукче пее,

гърми във ушите ми ясно -
та пред път за обувки човек се тревожи?

Моя бедност и мое богатство - баща ми...
Нейде вътре в дюкяна се труди захласнат
и аз тичам -

и тежки измъчени длани
тук - под моите стъпки
по бащински раснат.

Раснат в майка ми, в брат ми
и внучета шумни
с тяхна памет по снимки и кръвна наследя,
в тези мои разхвърляни
облачни думи,
тоя свят, който слънчево
сутрин ни гледа.

... И в човешкото време по пътища пусти
мойто бащино време не спи, не почива,
а пътува със мене
и в моите устни
тая пепел от пътя
е сладко-горчива.

МАЙКА МИ

Майчице, при теб е зима, леден вятър е задухал
и врабчетата следобед с упорита врява къртят
върху керемидите замръзналия черен мухъл..
А поийнали сватбари спорят весело по пътя.

Ти си ми добрият дух на къщи - обикаляш двора
и проклинаш времето, в градината замръзнало,
с корените на цветята нещо ласкаво говориш
и от устните ти с облачни вселени диша въздухът.

... Тихата икона на прозореца те озарява, майчице.
Върху шумната доскоро маса ти облягаш лакът
и по белия таван от въглените скачат зайчета,
докато по заледената река проскърца мракът.

Ти се топлиш върху грапавата и червена тухла
на отминалото време... И от сънища въздъхнала,
острова на пролетния миг е твоята разтуха,
оживял от синове и внуци, и от златни мъхове.

... Там - захласната от ехото на извори прозрачни,
ти, заслушана в капчуците, се смееш невъздържано.
И ще те заваря коленичила сама пред здрача -
майчице, за сълзите на този дълъг смях омъжена.

СИНЕ

Тоя свят омагьоса живота ми в синьо,
в тоя свят аз пътувам, на пориви млад,
и те моля, заклевам те в себе си, сине -
в тоя свят на възторг

и на подлост богат -
премини неразумен, горещ, невъздържан
като тръпка от трескава пролетна вест,
в тоя свят не бъди на съветници длъжен -
аз ти казвам да вярваш на своята чест.

Кой? Баща ти ли? Зная го много отблизо -
ще ти шепне в ухото досаден подлец,
ще те гледа в очите с очи на светец
и ще свети перчема му лис и зализан.

Кой? Баща ти ли? -

пийнал глупак ще нарежда -
ние бяхме събрата по чувство и дух...

Да... баща ти -

ще въсят замислено вежди -
беше умен човек, но от някого чух...

ГРАДЧЕТО

Ти не се променяш - повторимо като прах по пътя,
като есенния дъжд в крайречията рукнал -
аз те нося, преживявам даже в сънищата смътно
с оня гълъб, подир обед гърлено загукал.

Спрял ли е животът? В твоите улици незабелязан
поздравявам три пъти на ден едни и същи хора
и трещи по релсите със самочувствие желязно
видинският влак, посоките на две разтворил.

Сред привичната и шумна като на пазара кръчма
вечер свивам покрай събеседника си лакът.
И се смея с другите, и все за нещо ми е мъчно...
Може би, че слиза и мълчи в стъклата мракът?

Свършва седмицата в седмия си ден, когато тежко
още в утрото ще гръмне тъпан ненаситно
и пред свити младоженци в олелията човешка
сватовете с дарове чевръсто ще заситнят.

И през дългите си делници, където и да бъда,
ще те нося винаги със кротката ти цялост
като своя свобода във доживотната присъда...
А за друг живот не чувствам ли у мене жалост?

СЕДМИЦИ

Моите седмици - между реки запокитени -
идват под слънцето, в пясъка газят до глезени,
гледат небе по земята, щастливо заскитани -
моите седмици с делници пъстри извезани.

Аз ги живея сред преспи, с южняка погалени -
все между хората с вечните грижи преситени.
Нощем из къщите раснат момичета палави -
денем тъмнеят и дъхат на пролет косите им.
Старци умислено слизат при сините люляци
и по дърветата чоплят кората със пръсти.
Тичат пред буря догледници в дългите улици
и се разкъсва небето от огнени кръстове.

В моите седмици, с труд и безсъние страдани
влакове гътнат и вият от пушек въпроси.
И от тополите пухът все пада... и пада ли,
щом тук не слиза, а все из простора се носи?

Гледам го как се ветрее и сменя посоките -
вечно за някъде бърза, пътува със въздуха.
Моите седмици

все не обичат високото
и побеляват, за зимните делници вързани.

Тъй да е... Тук и съдбите дори са повторени.
Кипват реките през някоя снежна неделя.
Плод ще едрее от здравата китка със корени,
ако градушката буйния цвят не разстреля.

ГОСТЕНИН

Снощи вятърът влезе небрежен,
посред вашия бит пращен облак понесъл -
той се втурна из къщата буен и нежен
и си тръгна по тъмните пътища весел...

Вие сложихте сигурен ключ на вратите,
но дали от кафето,

или алкохола

все така неспокойно насън се въртите,
сякаш гостенин още се бави из хола?

Дълго слушате, свити в добрите си нрави.
С приспивателни гълтате своето време.
Тоя вятър навярно сред вас е забравил
нещо свое от бързане пак да си вземе.
А какво ли е то? И дали ще ви звънне?
Пък и кой ли на вятъра снощи отключи?
И се мятате в спалните зли и безсънни -
може с него такива неща да се случат?

Тоя вятър разбърка тук всичко тревожно.
Кой ли още го вика в дома си на гости,
щом живее така неразумно и сложно,
а в живота ви всичко е толкова просто?

Дълго мислите, вгледани в нещо неясно.
Не намирате средство да се утешите.
Но не бойте се... Болката не е опасна.
Може век да живеете с рак на душите.

МЪЛЧАНИЕ

Сега мълчанието е богато...
Мълчи ледът, сред броня оковал
гласът на дългото приречно лято
със слънцето над онзи бързей бял.

Шумят из храстите безкрили врани
завити в топли сънища от пух
и под пръстта от плуга разорана
мълчи на зърното добрия дух.

Дори в студения и остър кремък
горят заспали пламъчни недра
и чакат своето желязно време -
да хвърлят с блясък огнена искра.

Дими с високите мъгли Балкана,
въздиша глухо Черното море
и даже мълния с червена рана
не може облака да раздере.

Сега природата е онемяла...
Но ние всички чувстваме в това
мълчание - как диша, тръпне цяла
от буйни кълнове и сетива.

И в този свят на пориви неясни
обвити в тайнството на бавен дим -
разбирате ли - колко е прекрасно,
че много дълго няма да мълчим?

* * *

ИДВАТЕ СРЕД НАС И ШЕПНЕТЕ ПОУКИ -
винаги заети, винаги усърдни.

Аз ви слушам - зная вашата азбука -
вашия живот

над всичко
да се сбъдне.

Изгоряха хора, гръм света разкърти
и течаха в нивите ни черни кърви,
а към лобните места на толкоз мъртви
вие тръгнахте

с венци жалейни първи.

Нямахте присъди, нямахте и рани,
имахте една първична съпротива -
след съня под безопасните юргани
да се втурнете сред нас

с ръце грабливи.

Колко време преживяхте упорито?

Пламва хляб по жътва,

без да ви тревожи,

тъй като във кухните си вечер сити
жънехте от хляба ни спокойно с ножа.

Днес ви срещам
и е страшно,
и е болно...
Вие като плесен винаги растете
и от вашето
всеядие доволно
тегнат на човека струпеи в сърцето.
Вие оцеляхте, хора равнодушни -
заради това,
че никой не ви люби,
никой не ви мрази.
Искам само никога да ме не люшне
върху смъртен одър вашата зараза.

* * *

ГЛЕДАМ ВИ И ГЛЕДАТЕ МЕ В УПОР
и не съм ви гостенин приятен,
и не съм в кръга ви
даже знатен,
тъй като богатство не натрупах.

Вие като
охлюви
полека
плъзвате,
пълзите през живота.
Можете да смажете човека
за една
окаяна банкнота.

Вие всякога сте най-удобни.
И това е вашата порода -
коленичили
в местата лобни,
мислите за личната изгода.

Затова в житейската ви скука
аз не търся почести и близост
и събарям яростно с юмрука
маските на жалката ви низост.

* * *

ДОКОГА ЩЕ МЕ НАРИЧАТЕ МОМЧЕ?

Може би така на всички ви е лесно -
като пъргаво захласнато щурче
да люлея детелините със песни?

Гледате ме с топли укорни очи...
Всеки между вас е моя покровител.
И пророчески в устата ви звучи
мойто бъдеще...

А аз не съм ви питал?

И по пътя като някакво момче
назидателно ме сочите със пръсти.
Ако блага дума някой ми рече -
трябва благодарно
да си сгъна кръста.

Свикнахте така да ви се прави чест,
но дали честта венчана е за поста?
Чакайте поклоните от други... Днес
има ги от бързата ви вяра доста.

Същността ви зная... Сериозни сте!
И от час на час, минута по минута
личното ви

положение
расте,

а пък мойто -

осъдително се лута.

Но така по-жив
- животът ми тече -
избуял от слънчевата нежна ярост.
За да си остана
винаги момче,
подарявам ви дори и мойта старост.

УЛИЦА "ХРИСТО БАНКОВСКИ"

Няма си поетът къща и върви безгрижен.
В тези сиви сгради, натежали от уют,
колко хора клетки за имота си недвижим
са откупили със дълъг и спестовен труд?

Но не е прибран поетът...

В къща го не свърта,
топлата домашна залисия го гнети.
Късно нощем като тъмен стих ще се откърти
от душата му жена с почувствани черти.

И не съжالياва,

щом със устни доверчиви
влиза в тоя зажаднял за братска дума свят.
И край него над цветята сладки и горчиви
белите пчели
на снеговете ще ваялят.

Стига му за целия живот в една квартира
само стиховете,

книгите да приюти
и залутания вятър жалостно да свири,
и да гъне тънките
шперплатови врати.

Но ще тръгне някой ден по пътя си поетът,
без да подозира в тоя коледарски студ,
че на емайлирани табелки ще засвети
името му,

дало на къщовници уют.

ЧУВСТВО

На Воймир Асенов

Рано зимата с облаци тежко надвисна
и вървя със разкращена бавна походка.
В моите нощни възторзи ли пак съм улисан,
или майка говори ми тихо и кротко?

И гласът ѝ трепти като сняг над жарава.
... В тази столична - дълга и пуста неделя
аз не чувам гласът ѝ, на хора разправям
свойта буйна и бяла тъга по Предела.

И защо? С друго мога ли да ги покъртя?
Те живеят затворени в крепостни къщи.
И до болка познават за себе си пътя,
но към чуждата болка не се и обръщат.

Ето - идват към мене... Кой вятър ги духа?
Дълго спорят, забравили благата дума,
а над мойта Беласица
        в утрото глухо
пукат кестени
        като кафяви куршуми.

Аз вървя и потъвам в дълбоки пространства
с тоя лек и повърхностен сняг в януари.
Зная колко излишни са тези познанства
и как трудно с приятели път ще те свари.

Но щастлив съм - снега, щом над мене разгърне
върху стрехите лъскави ледени саби.
И се чувствам дете... като коледно зърно,
от което ще вкусите болката в хляба.

КОРЕН

Мое коренче, ти се огъваш тревожно
в тези пластове с тъмна и лепкава пръст
и пред твоята вяра - добра и безбожна,
горе мълния кръсти се с пламъчен кръст.

Нека утре се блъскат в щастлив безпорядък
горе буйните клони във вихър зелен
и в листата да грее закръглен и гладък
моя плод, от земята с простор отделен.

Нека бият с крилата си птици немирни
и пчели да люлеят небесния цвят,
и от храстите чуждото детство да свирне
с пронизителни устни на целия свят.

... Хайде, коренче...

В ноци на страсти неверни
покрай червеи гласкай живителен сок -
с тези мускули трескави, прости и черни
твоя смисъл е ясен, добър и дълбок.

Утре - моя отрудена

трепетна ласка

с разтуптяно от обич и болка сърце,
не очаквай небето

да ти ръкопляска

с тези толкова пухкави

бели ръце.

Пак се лутай нетърсен, нечуван, нехвален.
Аз не зная с какво ли да те утеша,
че през тези години в живот нелегален
всичко даде на слънцето, моя душа.

ПЪТЕШЕСТВАМ ПО ТЕЗИ ЧОВЕШКИ ПОСОКИ.

Вечно някой край мене върви любопитно -
брули с пръсти от скрежа на клони високи,
чопли с топли ръце във пръстта ненаситно.

Аз не зная какъв е, къде с мен отива,
но в живота просторен

не сме разделени.

Носим нашата обща надежда щастливо
и се смеем под нейните пъпки зелени.

Колко време вървим и огласяме пътя?
Как от брата да бягам, щом с него сме цяло?
Аз не мога от корена да се откъртя,
той не може да скърши листото запяло.

Но е весело с тоя приятел безгрижен
и е толкова хубаво

с тоя побратим -

двама с него от корен към листа се движим
и от листа към корена

ще се изпратим.

ВОЛНОСТ

Хей, немирнице, от облачното утро
пак си пръснала небесните коси -
да разсееш тук просъниците зимни
и да плуваш в блясъци от слънчев смях.

С тези пламъчета от червени устни
духаш от стъклата старческия скреж
и се смееш
на дърво усамотено
в закъснял от есента ми огнен плод.

Невъздържана и руса - вечно бързаш
и пилееш бели
весели сълзи,
и пътуваш в тоя ден,
и дишаш буйно,
наедряла с прилива на снежна кръв.

В бързей на река и сенки еховити
газиш със въздушни стъпки на сърна,
докато се спънеш светла и учудена
в ледения праг на мартенската нощ.

* * *

ТИ ЛИ МЕ ПОВИКА?

Ти ли заговори?

Снощи ме събуди шепот бял на двора
и дочух как пролетните клони чукат
по прозореца ми с тих и нежен пукот.
И на сутринта под блесналата стряха
мойте птици слънчеви зърна кълвяха.
И край мене цвят с пчелата заговори.
Зазвъняха топло бистрите простори.
И отново, обич, с устни доверчиви
пият твойто вино - сладко и горчиво,
и след твойта дреха - бяла и зелена,
влизам в храма на искрящата вселена.

ИМПРЕСИЯ

На Галина

В тънко утро, горяло с роса по тревата,
как да зная, че ти си вървяла насам
и над тебе са тичали облаци буйно
с оня дъжд, който беше случайно ваял.
Как да зная, че в дългото утринно време
ти си тръскала влажните млади листа
и си бързала в цялата пролет да влезеш,
да се смееш захласната с вятъра тук.
Ти си късала тези цветя неразумно
да ги хвърлиш наблизко с небрежни ръце -
покрай пътя, задъхан от говор и стъпки,
да горят като огнени устни в деня.
И съм сигурен, че подир малко ще видя
твойта фигура как упорито върви,
да се скрие със бавното слънце зад рида,
разпиляна сред вихър от капки и цвят.

СВОБОДА

На Ангел Кръстев

Кой те знае, страннице необходима,
как поклъваш от небето към пръстта
и навсякъде ли в твоята дълга зима
свири люлякът с небесните листа?

А туптят и днес конете хвърковати
в белокосите череша на април
и ти, клетнице, присядаш на тревата
сълзи да порониш върху гроб немил.

Теб те озарява блясъка на ножа
и те трогва тържеството със венци
ти за благодарност на студено ложе
кичила си вечно своите светци.

Днес те търся и ми отговаряш с ехо,
и ме викаш, майчице на моите дни.
Само в тебе, скитнице зеленодреха,
коренчето на душата ми кълни.

РАЗМИШЛЕНИЕ НА "БОТЕВА АЛЕЯ"

*И всекиму добро струва,
само, знайте, за парата,
като човек - що да прави? -
продава си и душата.
Х р и с т о Б о т е в*

Докато над "Ботева алея"
        пряко равнината
с огнен стон гореща мълния тресе в нощта горите -
още някъде,
        отрочета,
        превили рамената,

вие пак броите цветните хартийки на парите.

Колко векове захласнати
        като насън вървите
вечно в златните вериги на доволното си робство,
за да стигнете постелята на своето удобство,
без да ви докосват кървавите капки по тревите?

Сигурно в кръвта ви оня демон плюнчи тънки пръсти?
Докато децата ви
        пари са кътали на тъмно -
Ботев тука българи е търсил в род да ги покръсти
ей по тези слънчеви пътеки към небето стръмно...

Тук - душата му разтърсена е плакала, боляла...
И дори за хляба си платил със шепя турски лири -
влязъл в гръмотевичния храм на планината бяла
с кървава молитва за душата си покой да дири.

Как не ви боли и днес от страшната му орисия
и от дългата му жажда покрай вашите герани
и не ви ли тегне
за онази Ботева кесия,
от която Мазната и днес, отрочета, ви храни?

Цялата ви същност за парата страда и работи.
Ботев не можа, та аз ли друга кръв ще ви прелея?
Но поне махнете се, не стъпвайте на "Ботева алея",
Въпреки че тука още търсите наследствени имоти.

НОЖЪТ

*Хора, обичам ви... Бдете!"
Ю л и у с Ф у ч и к*

Хора, бойте се от ножа!

Бляска сребърен и тънък
като къса мълния в нетърпеливата ръка
и от неговия безпощаден
яростен рисунок
утре ще тече по улиците кървава река...

Хора, бойте се, когато уличните лампи светят,
радиото свири от мансардите

виенски валс
и под сенките на ужасени
коледни дървета
приближава с ножа си
възторжено момче към вас.

То си тананика кротко своята песничка позната
и отмерва с крачки тактове от марша си любим.
И "Лили Марлен" като змийче

пролазва в тишината,
и от лунното лице потича
хладен кървав грим.

ПЕШ КЪМ ЗВЕЗДИТЕ

П о е м а

Ти - мое Начало - от слово към дело,
от дело към слово човешки звучи.
Над пътя му слиза небето отново
и грее с разумни и топли очи.

Дори да ме следват
        предчувствия смътни
и в мене да плачат жестоки беди,
и бурята с облаци
        тежко да тътне -
аз зная, че дишат във мрака звезди.

И нощем, и денем в света им изцяло
живее загледан човешкият род,
и делнично време,
        от гръм разцъфтяло,
кове на земята ни звездния плод.

И стенат в усилие моите жили...
Набъбват в душата ми древни деди
и мене за пътя
        не друг ме поживи,
а земната кръв, придошла от звезди.
... Заслушан във свода,
        натегнал от бури,
загледан нагоре към светлия прах -
през буйни гори и орлови клисури
из Българско пеш пътешества монах.

Привикнахме с вещи и лични възторзи
да чопим живота,
а шепнем за д у х
и всеки след хиляди празнични пози
за вятър от лаври напруга пак слух.

А в кладите -
слово и дело - в Начало
изгаря в едно, да не бъде тъма -
д а б ъ д е
ей тази
светкавица бяла
с юмручната правда
след миг
на гърма.

В душите ми белег -
трицветен и сърмен -
расте,
не нараства
и вечно боли,
защото е рана
и дълго е кърмен
от лютите мълнии
в черни скали.

И дъх да не стига -
земята прескитал -
пожизнен е белега в моите гърди -
единствено с него, роудино, съм жител
на твоите ярки
горещи звезди.

... И пеш към звездите под облак тревожен
аз нося в ръцете си шепа от сняг,
която загребах

от синия Рожен
да хвърля край гордия Дунавски бряг.

Вървя и в шума на планинската сянка
живота пак тайнствен

кипи поривист -
Тук точи зъба си студен пепелянка,
там диша със корен небесния лист.

И преспа от мрамор

в крайпътните храсти
белее на хълма... Какво е било?
И плахо пристъпям... На святото място
звездица е слязла над младо чело.

И топлото ехо на звездни балкани
повтаря залутан през времето глас,
и в мен тържествуват,

белязани с рани
Паисиев порив,
Вапцарова страст.

Тъй грее небето с копнеж по челата,
над нашите пориви бдяло нощес,
и тъй съществува в духа на делата.

Ти -

дух на звездите -
в живота ни влез!

... А мъдри наставници шепнат уроци
и вечно на примери всеки е вещ.
Зад мене се хилят небесни пророци:
"Ей

вижте -

върви към звездите

п а к п е ш..."

Докрая! Напук на блюстителите строги,
пак дръзко нагоре изправям глава
и чувствам

как яркия,

буйния огън

разгаря

човешките ми сетива.

И чувам с дълбоко и глухо кънтене
как мрака просторен

изгарят звезди,

и раснат

към тайнството

будни антени

в праха на далечни и умни следи.

И лумват огньовете...

В кръга им прасветъл

проблясва трева

и трепери крило,

и на просълзените

черни дървета

опирам горещо

и будно чело.

Н р а в

СТЕНИ

Все не мога да спра, да се свия на завет
в някой ъгъл сред белия шум на стените
и да бъда щастлив като някой мерзавец,
който мери до грамче бита на везните,
да се смея безгрижен и скъпите гости
да ме гледат - добър, преуспял и възпитан,
и в неделя, праметнал килима на лоста,
да отупвам праха от живота си ситен.
Всеки ден като сляпа къртица да ровя,
да се блъскам под слънцето

място да взема

и на нощите пустата звездна отрова
да прогаря душата

на моето време...

Все не мога да спра!

Чуйте как с ветровете

тоя свят от гърма на протестите рукава.

Вижте там на стената, под огнено цвете

грее име на мрамор с изтъркани букви...

Кой е бил?

Млад е бил...

Кой ли вятър го люшна

кратка памет да вдъхне на малката плоча -

в лунно време, огряло простора бездушно,

тук са стреляли в него убийците точно.

Под небето куршумена сприя все духа -

колко сиви стени с букви кървави къпе,

а отвътре улисани -

слепи и глухи

кротки хора почистват пак фигури с кърпи.

В дълъг ден свободата ми среса косите

и не сгънах в покоя до днес рамената.

Вие бързайте своите стени да спасите -

аз вървя към свободния гръб на стената.

ГЛАС

Стих ли пиша, баща ми невидим ще влезе
да надзърне за малко в синовния свят
и да види с очите си що за поезия
правя с нощния странен и лек занаят?

И гласът му с великденско ехо се носи.
Ден по ден в обущарница с почерк чевръст
пише своята книга за българи боси...
И в градината дъха на вишнева пръст.

Дойдат баби, обущата скътат във кърпа,
дълго милват фасона им гладък и фин,
а баща ми до пладне набързо ги скърпил
по неделя - за църква, по делник - за скрин.

Но за цели села от равнинци корави,
за игриви невести и буйни моми
той ги прави също изящни, но здрави.
На хорото мегдана под тях да гърми.

Тъй го славеха по кръщанета, събори,
че тогава народът не сгъваше крак
и кръстоса с обущата много простори.
Пък и майсторът беше се трудил с мерак.

И под бързата сянка на облачни стрехи
расне в моето време великденска вест -
пее чукче, припява с просторното ехо,
сякаш пита: ти пишеш ли истински днес?

И дочувам от звездните устни на свода
шепне нейде баща ми, заскитан пеша:
"Стих пиши не за баби, по църкви що ходят,
а за хората - вдъхвай му трайна душа!"

СТОПАНКАТА НА ДВОРА

Диша дъжд, с този дъжд ли сега заговорих?
И под облака с рошава едра брада -
със зелени уши

натежалият орех
нещо слуша потънал дълбоко в дъжда.

Но дочу ли? Наблизо, почти под земята
пак се хлопна врата, онемя с бавен стон -
сякаш вътре в душата на плодното лято
някой скърши в овошките сухия клон.

Тя е винаги тук... С топъл поглед се визира
как тъмнее дъждовният влажен простор.
Тук за нея единствено тръпне всемирът -
в този малък, натегнал от клоните двор.

Всяка пролет с ръцете си нежни и груби
хвърля тих благослов върху тази земя.
Нито ден от живота си тя не изгуби -
затова ни остана в живота сама...

В този двор всяка птица и корен повика
да се топят в грижовния майчински скут.
И от бавния шепот на тежка мотика
расне сладкото ехо от дългия труд.

Тя е цялата тук... Дъждовете прохладни
тихи устни разтварят в простора зелен
и от облака... нощна забрадка ще падне
върху мокрото рамо на нейния ден.

Тя отива към къщи... С дъжда мълчаливо
носи своя неказана никому жал.
Диша дъжд и наоколо всичко се слива
с този дъжд тъй навреме сега завалял.

НЕДЕЛЯ

В утрото с нехайни пръсти някой пак е пръскал
тези капки бляскав дъжд и свети дългият паваж.
И си спомних днес, че някога ми беше близка
и от нашата любов синът единствено е наш...

Подир страниците в кротката семейна проза
аз не зная беше ли ми скъпа, бях ли ти любим
и след делнични делби на вещи и възторзи -
ние, двамата - все по-далеч един от друг вървим.

И така да е... Но идва посред нас синът ни -
скита се покрай реката, гледа хлъзгавия бряг
и влече го поривът
на бързеите мътни
и дъхти из храстите на млад и мокър кукуряк.

И след пъргавия бяг
на жътвени светулки
тича и се смее в зашумелия от клони двор,
а край него на щурците
буйните цигулки
пак събират цялата природа на възторжен хор.

И синът ни влиза шумно
в моите недели,
шепне първите си юношески думи към света,
но дано след дълги спорове не сме отнели
от неповторимата му нежна сила в любовта!

И дано сред нейната
    вселена необятна
утре не потърси
    стълбата към ситите души
и заради блясъка
    на тържествата златни
златото на своята душа завинаги не разруши.

ГОСТ

Ти ще идеш сред тях, неразбиращ и весел,
като хвърлена капка от вятъра луд,
непохватно косата си с пръсти заресал
ти ще влезеш сред общата врява нечут.

Ще те срещнат

с прегръдки,

с гълчава стоуста.

Продължителен дъжд над града ще вали.
И от техните приказки - болни и пусти -
всички думи ще бъдат студени и зли.

Може някой, облегнат на твоето рамо,
стара мъка да чопли с пиянски сълзи
и забравил за своите дълги измами
да говори за хубост - о, Боже, пази!

И над тяхното - дан от лозарите вино,
и над техния - дар от жътварите хляб -
ти ще слушаш добър,
ти ще гледаш невинен -
посред шумната сила - безсилен и слаб.

Нейде около тази жестока трапеза
сякаш моята сянка превита седи.
По-добре е навреме навън да излезеш,
дето дишат звезди и приждат води.

Там в просторната хубост, огряла лицата,
тръпне макът, понесъл червени венци.
Ти пътувай към хората с думи сърцати
и се лутай след ехо на влажни шурци.
Аз наскоро, привърша ли грижите пътни -
ще развее из облака руси коси,
и ще шепна безгласно:
"Това е синът ми...
От бездушните своето време спаси..."

ТРЕВА

Моя нежност, насън ли се случи,
или истина беше това -
край запял от безсъници ручей
газя в шум на искряща трева.

Колко пролети, буйство немирно,
ти не скърши пред бурята ръст
и през лунното време се ширна
върху влажната облачна пръст?

В неизбродните земни посоки,
по които разгърден вървя
и небето не е по-високо
от безкрайната жива трева.

Моя жилава, чудна вселена,
ти надмогна крилати лъжи,
щом за твойта магия зелена
тоя свят разлюлян се държи.

С бели мълнии нощем посята -
обожавам те, моя трева,
и целувам по тебе росата
завъняла от бистри слова.

Тук, в голямата зимна забрава,
разпиляна в души и очи,
мойта билка за нежност остава.
Тя напролет ще ви загорчи.

ДЪБИЦА

Русокоса дъбице, насън зашумяла
срещу тоя затрупан от облаци ден -
аз те помня в премяна зелена и бяла
как ветрееше шала си пъстър над мен.

Днес увяхнала дишаш, стоиш мълчаливо
като тиха старица край пустия път,
но ще тръпнеш от майската буря щастлива,
че това ти е малката временна смърт.

Слиза птица на твойто забравено рамо
да ти пее и плаче от облачна жал
и я слушам, и зная - в живота ми само
всеки минал сезон е шумял, отшумял...

Русокоса дъбице - от скръб онемяла -
зима гази с безшумни студени пети
и за обич ли още безсънен да жаля,
и да чакам ли обич да ме навести?

Може утре с гърма от небесния покрив -
посред мълния, слязла с гергьовския дъжд,
да развее тук синята слънчева рокля,
да се втурне задъхана тук изведнъж.

Моя руса невесто, посърнала цяла -
ти ще бъдеш пак друга, аз ще съм друг,
ти ще пееш и плачеш зелена и бяла
да те слушам навярно в просъница тук.

ДЪЖД НАД ШУМЕН

На Галина Григорова

Тоя дъжд, над живота ми с облачна мъка дошъл,
пак се стича от остри студени светкавици зъл,
кърти глухия облачен ден с гръмотевична бяс
и се лее над нас, и се гъне от тъмна несвяст,
и едва ли край Шумен, над Кьошкове с тежка тъга
може скоро да спре лекомислена пъстра дъга...
И от месеци сякаш, несдържан и тъй невалял,
пада дългия дъжд, избуял от разчувствана жал,
тегне в птици и камъни, в клони и лишеи свит,
хвърля гъстите мрежи високо в гористия рид
и не мога да спра да го слушам в бездънния ден
как събаря цвета на възторга ми бял и зелен.
Ти прости ми за вчера, прощавай за утре и днес
и за всеки неискрен понякога поглед и жест,
и за моята нежност и грубост прощавай, прости.
Но с попукани от гръмотевици мокри пети
крачи дългия дъжд, от студени светкавици зъл,
покрай Шумен, над Кьошкове, с облачна мъка дошъл,
тоя дъжд от живота ми с устни, с душа приеми
зарад оня, под който ще бъдем безкрайно сами.

ПЪТНИК

Вие пак растете мълчаливо -
мокри и студени клони на дъжда.
Тежък цвят от жилавата ви вода
върху тротоара се излива
и просторно пее, и клокочи
смръзнал в дланите

на декемврийски студ,
и вървя по хлъзгавия плочник
в чехли на далечни мълнии обут.
Подир ехото от моя глух вървеж
кучето на дълга сянка ближе
капките

на хилядите грижи
наедрели
с блясъци

от лунен скреж.

И не ме изпраща никой близък,
щом нагазя

сред безбродната река
и в кръвта ми

с буйни тръпки влиза
тази пътническа болест на века.
И набързо с влажни дрехи ме облича
да ме хвърли в неуморния си бяг,
докато съвсем не заприличам
целия на нощ и дъжд, на сън и сняг.

УКОР

на Йордан Милев

Винаги живеех мълчаливо,
свит от лакътя на шумен ден,
дето даже облакът излива
гръмките си укори над мен.

И мъже в безименната проза
(без да се познаваме дори!)
укорявах, че бил съм този,
който трябва да благодари.

За какво? Не бях им искал
нито вяра, нито пък имот
и не бях им длъжен с риска
на единствения мой живот!

Ровеха в душата ми небрежно
с рентгенови синкави очи
да се стапя пламъчето нежно
и от мъка да се помрачи.

И се лутах в неуютни ноци,
но и там към висшата им чест
чакаха да пратя с бърза поща
благодарствения си адрес.

Носех в утрините доверчиво
синьото небе на две слънца
и животът ми горя горчиво
между каменните им лица.

И болях, но късах независим
примките на техните лъжи.
На такива и светеца хрисим
непременно грях ще им дължи.

Страх ме е, че няма да залезе
тяхната безукорност с деня.
Знаеш ли, че с укора си тези
в други търсят своята вина?

ПОЗДРАВ

*Ще кажа на татко!
Владимир Попов*

Тъй се случи и с тебе, и с мене се случи,
с милиони деца ще е вечно така.
Но с години се стегна, набъбна в юмруче
мойта нежна и слаба детинска ръка.

Та отдавна оттук отпътува баща ми.
В тънко облаче нейде задъхан се скри
и без него пораснах за първите драми
в тия детски и възрастни вече игри.

Заиграхме се, брат! Много мъка ще видим.
Как ни биеха през междучасие, в клас?
Колко пъти разтърсен от сълзи, обиден
срещах силен юмрук вместо дружески глас?

Но не сгънах от тежкия удар гръбнака.
Стисках в сиропиталище твърдо уста
и от боя не паднах до днес, не заплаках,
че си нямах за жалване вкъщи баща.

Как в оная мъглива разкашляна влага
носех дрешки, закърпени с едрия бод,
и край пътя ме срещаха силни синчаги
да ме свикват с покорството в тоя живот.

Идват, плъзват сега хлапетия надути,
взели здрави юмруци от бащински сой,
и пак нашите жалби остават нечути
в тоя делничен, дълъг, безмилостен бой.

Затова непрекъснато с удар отвръщам
и юмрукът ми в техните зъби кънти.
Нека кажат на своите татковци вкъщи
да го носят на своите големи бащи.

МОЕ ДЖУДЖЕ

Мое педа джудже, пак ли идваш и махаш
четирийсетгодишна брада в този мрак,
дето свит в безопасна от гръмове стряха
свойта дрямка преде някой стар котарак?

Мое, мое момче, само в цирк ръкопляскаш,
като в цирка ти мяташ искрящо въже,
но се бави добрата небесна каляска
да те вземе нанякъде, мое джудже...

Ти си носиш отдавна товара прекрасен -
двете ризи и стария бащин бърснач
и залутано с нощните приливи раснеш
в разлюлян от безсънните мълнии здрач.

Колко време те срещам и гледам, и слушам?
Към бездънния свод хвърляш тънко въже
сто комина на глухи звезди да отпушиш...
Ще ти стигнат ли силите, мое джудже?

Утре слънчева брадва отново ще лъсне
и ще бърсне обраслия облачен дим.
Мое, мое момче, стана толкова късно,
мое щастие, колкото педа... да спим.

ЕХО

Кой ме вика невидим в просторното утро
и ме пръска от бързея с жива вода
и денят ми по речното ехо се лута
сред зелена, зелена до сън свобода?

Сгорещената тръпка на слънчеви длани
върху клоните стапя пораслия скреж,
къса вятърът белите капки на дряна
и ги хвърля в безкрайния водовъртеж.

Скита облакът, рехавя мрежа разтворил,
посред сините вирове птици гребе
и приплясват безсънните риби нагоре
с тая жажда - да имат крила за небе.

Как извира от храстите с приливи нежни
влажен дъх от студения млад кукуряк
и на камък, забравена вчера небрежно,
мойта риза белее на пустия бряг.

И притварям в просъница руси клепачи,
за да видя захласнато - в тихия брод
слиза щъркел, размята червения крачол -
май несвършено нещо остана, живот.

СВИЖДАНЕ

Пак добре дошли, роднини и приятели далечни...
Мъдри поучения от вас ще слушам до насита.
Кашляте разбиращо във шепи сред стените млечни -
с нескончаеми надежди бързате да ме спасите.

Вие сте добри - говорите ми весело и ведро -
и не се съмнявам в думите ви хрисими и гладки,
и с ръцете си като на болен давате ми щедро
плик със портокали и бурканче с ягодово сладко.

И... благодаря ви, но не сме ли всички оковани
от безсмислени амбиции, вражди и сметки жалки.
И насън в апартаментите под спалните юргани
чуваме затворите на металически ключалки...

В повторими денонощия - непоносима болница
пие от живота ни най-хубавата нежна сила,
а душата ми е свикнала да бъде руса волница
и да броди жадно в буйния цъфтеж на хлорофила.

И да търси доверчиво обич от ръце и устни
като она жаден извор, сбрал човешката гълчава,
но в просторните ни стаи все ще тегне нещо пусто
и най-сладостният плод в живота ни ще нагорчава.

Е, довиждане... Очакват ви проекти и проблеми.
Пожелавам ви изгодно утре да ги разрешите.
И оставам да живея в болничното свое време,
докато открия лек - от смърт да ни спаси душите.

НЕНАДЕЙНО

В памет на Михаил Вутов

Ненадейно си припомних Мишо.
В тъмното размърда едри рамена
и високото му тяло трескаво задиша,
сякаш се изкачваше по стръмнина
някъде наблизо... Сигурно над Мездра
го видях изправен на небесното Кале,
мълчалив, надвесен в искърската бездна,
да политне с тежки облачни криле.
Но това е сякаш сън? Около мене
сънищата стават повече и в тях
блика с буйното забравено цъфтене
нашият пораснал юношески смях.
И вървим прекрасни и великолепно.
В разлюляян от вятъра тръстиков стрък
сякаш с весел шум

наздравици ни шепне
слънчевия и разпукнал зрял жълтък,
сякаш ни люлеят въздухът, водата,
огънят - в едно да се съединим
и във нас да тръпне свободата
от живот - на чувства

винаги неповторим.

Ненадейно си припомних Мишо,
без да разбере, че вече не е тук,
без да знае, че наоколо не диша
и не чупи ореха на мрака
с тежкия юмрук,
без да видя - падна и умря човекът,
да се слее с тих и многолюден род,
рухна на паважа пред една аптека
без единствено лекарство за живот.

ЧАКАЛНЯ

Колко вечери сядах в чакалнята гостоприемна
и събарях от пейките с дрехи нетрайния лак,
и ехтяха в душата ми дълго посоките земни,
и прииждаха с гръмко пришествие влак подир влак.

Денонощно шумяха все тъй коловози отсреща
с натежали от едрия коледен сняг рамена
и под ярките гроздове на електрически свещи
дишах сухия въздух, подпърал с остри лакти съня.

Плака русо дете и ръцете в юмруци събрало
дълго бърса сълзите си в млечния майчински път
и звъняха захласнати в болка просторна и бяла
две нестройни китари с небесна разплакана плът.

Чувах тези китари, забуйствали в мрака наблизно,
и се будех от хвърлени в тежкия бяг железата.
И щурецът, наметнал нехайно зелената риза,
сутрин сееше своята синя прозрачна сълза.

С влажни устни се смееше,
тръгна в дъжда разпиляна
черни къдри ветрееше малка небрежна жена
и остави ми топлата обла вълна на коляно
като ябълка да наедрява, да свети в съня.

Нейде в ъгъла пътници пееха за изневери
и се лееше стъклен фалцета на техния хор,
после карти играеха, дърпаха прашни ревери
и изтеглиха силната карта на своя простор.

И след толкова много посоки, които изгубих,
трия сънни очи в слънчогледов предутринен мрак.
И животът се смее по бащински силен и хубав
под опушен с тютюнево слънце разрошен мустак.

ПЕШЕХОДЕЦ

Хей, вървиш ли?

Да, хора, по пътя си ходя...

Колко време по стръмното спирах без дъх
и из въздуха махах ръцете към свода -
коленичил сред джунгли от лишей и мъх.

Подир мене шумяха

реки еховити,

дето търсех довчера спасителен брод
и се смееха с тънките устни тревите
на добрия ми - пеш запътувал живот.

Вечер тръпнеха в болка краката побити,
но към тебе, небе, се заглеждах с кураж,
че ме чакаха -

сиви и тежки -

зъбите

на големия

автомобилен паваж...

Дълго пламваха зли светофари срещу ми,
изпитателно бдяха

с червени очи,

но пред мене израстваха пешите друми,
зад които зеленото тайнство горчи.

Тъй пътувам и с някаква весела горест
дишам, тръпна, захласнат в небивал цъфтеж.
Хора, спрете се!

Без изумителна скорост
някой тука отдавна преминал е пеш...

СВИДНЯ

В дълъг миг и в просъница сякаш
върху стръмен площад
и с афиш за събор -
беше моето време пресякъл
оня остър балкански простор -
с тихо село, протегнало горе
тежки длани, червени от труд,
с неколцина забързани хора
и с добрия човешки уют;
с тоя бавен

и ласкав

син пушек,

с тото пункт
с "бърза помощ" на път...
Там за мит и в просъница слушах
как коравата

борова гръд

с тъмни сълзи въздишаше плахо.

И в голямата зимна вселена
в топъл хор гласове проечаха
и се лутаха с ехо зелено.

Покрай пътя се втурнаха внуци
към дървета, облечени в скреж,
и порастваха мартенски звуци
в бяла буря от буен гърмеж.

И не зная дали ще те видя
с тоя стръмен площад
и с афиш за събор -
малко българско селище Свидня,
на живота ми дало простор.

ВРАТИЦА

Сред скалистите длани под храсти горчиви
тук и там е прораснала в стръкче тревата
и природата сякаш отдавна почива,
замълчала с дълбокия зной в синевата.

Хвърля слънцето, ниско в завоите спряло,
тежък сок над горещото кипнало пладне.
По лицето му - синкаво, жадно и бяло,
даже сянка на птица не смее да падне.

И просторът бездънен среднощ се отрони -
над пропукани камъни синя комета
да олекне на звездните огнени клони
и по пътя към стръмното да ми посвети.

В тази тежка Вратица - безсънни пазачи -
търсят вечност наоколо само орлите.
Песъчинка съм аз и след миг ще прекрача
да се върна в големия свят на скалите.

СКАКЛЯ

Нейде Скакля в живота ми още се хвърля,
още сее в скалите сребристия шум
и се смее под слънцето с бялото гърло,
а на мене не ми е дошло и на ум,
че под Скакля тънеят и чезнат скалите,
че от жажда водата все тъй ги руши,
за да тръпнат в зеленото утро елите
върху младата пръст с просълзени души.
И сред блясък на сняг и цъфтеж на череши
аз под Скакля се лутах безсънен и сам.
Ден и нощ водопадът кипеше, гърмеше...
И дочувах в просторите нейде едвам
как в протяжното утро от ручея расна
дълъг миг на забрава - щастлив и висок,
в който грееше Скакля, прозрачна и ясна,
цяла втурната към поднебесния скок.
И дълбоко, дълбоко в душата ми пак ли
забушуват потънали в слънце ели -
сякаш лудост за хубост, наречена Скакля,
още в мен разломява студени скали.

ПЛОВДИВ

От далечното време на Пловдив
днес какво ми остана?
В тоя свят за душата ми видим
има толкова крехки неща...
Оня ден, сложил синята свилена риза,
като гущерче бързо пробяга наблизно
и високо от въздуха, топъл и рехав,
заваля в калдъръмите облачно ехо.
И гласът ми се лута, и с птиците расна,
и отеква към ниските тихи тераси,
под които спокоен и бавен бръшляна
трие в старата охра зелено коляно.
Белоръки момичета
        в утрото слизат
и в косите им диша
        гореща позлата,
а лозите в голямото
        кипнало лято
дотъкават за техните сватби чеиза.
Оня ден още тръпне узрял и задъхан
дълго броди на камъка в шепота мъхав.
Там върви посред мирното време заскитал
едър войн върху хълма в шинела гранитен
и пред него на слънчеви струи се стапят
жежки облаци, плъпнали нейде от запад.
В оня ден свечереният вятър задуха...
Щом си тръгнах в небесната пещ на нощта
някой палеше в клоните вейките сухи,
после дълго ги гази с дъждовна пета.
И сега - подир толкова други простори
светло ехо от Пловдив пак в мен се повтори
и пътува със дните ми близък и свиден
тоя град, за душата ми винаги видим.

ЗАНАЯТ

Вие как се навъдихте, принцове днешни,
изкатерили стълбите с бесен захлас
и по вашите шпаги - ненужни и смешни -
лепне кухата драма на гръмкия глас.

Вие тъй заживяхте, навсякъде чути...
И не зная ще бъде ли вечно така,
но в небесното слово надеждно обути
дръзко газите в буйната хорска река.

Та животът за вас е подготвена сцена.
Стиснал в пръстите белия входен билет,
аз не мога от вашта съдба да простена
и напускам безшумно последния ред.

Пак вървя към протегнати сенчести длани
и ме удря по челото ябълков цвят.
И си мисля, че трябва с душа да захвана
оня бащин, добър и почтен занаят.

С общарското чукче ще мъча за хляба
без да слушам за ваште високи дела,
че на хората още обуца им трябват...
А пък вие летете с пришити крила.

Тъй небето на синия гръб ще ви носи.
Но ще стъпите някога в земния ден.
И ще зъзнат, и плачат душите ви боси -
общарското време щом дойде за мен.

АВТОГРАФ

Между Янини грамади
и Марица - в осланено лозе
облачната гръд откърти
натежалия от буря стон
и към Славовица, Славовица
водят стръмни коловози
и пред мене хълмът расне
като необязден гърбав кон.

И пришпорен от небесните ездачи
там се спуска сводът
и се люшкат бичове,
задъхани от лют и огнен бяс.
Стамболийски ! Стамболийски!
Чуй, харлаковците хъркат, бродят -
зла вихрушка брули
вретенила нива и безплоден храст.

Ей ги - в тъмно, тъмно...
И студена месечина ядно хапе,
жадно пие слънцето
с беззъбата си сбръчкана уста.
Кучетата побеснели вият,
дълго рият с кални лапи -
край Марица в пясъка,
под Янини грамади из пръстта.

Бели мълнии разхвърлят
черни ножове над равнината
и се свива ужасът изтръпнал,
стъпкан от ботуш корав.
Стамболийски! Стамболийски!
В грапавото знаме на стената
капят кървавите букви
на предсмъртния ти автограф.

А животът с детски устни диша,
но от малък шум се плаши -
в оня зноен плач на кедри,
в тая руса болка на брези,
щом нарамил тежка карабина
и пристегнат с патрондаши,
още нейде някой тъмен ч и ч е
с черни ножове пълзи...

И вървя след синьо ехо,
избуяло в ниви и дерета,
с тласъците на сърцето
пак ме води кипналата кръв
върху Янини грамади с мъка
и в Марица от несрета
автографа си да сложа...
Българският данък е такъв.

ВИТРИНА

На Матей Шопкин

С хубавите си представи как ще ни измами
някой с бодрия си убедителен анфас,
дето все разнищва притчите си от Адама
с посребрения от нови сребърници глас?

... Истински е оня - в Бяла черква с даскалъка,
или с тънка сабя в Дряновския манастир,
щом разгърси цялата ни опустяла мъка,
спала с турския ферман и божия псалтир.

Той развя по българските ветрища перчема.
От бесилото с безпаметната душна паст
зърна в облачния брод на идващото време
Свободата... И зад нея - сигурно и нас!

Слизат хора в шепота на пластовете тъмни,
хвърлят огън с буйни прометееви души,
докато над тягостната нощ не се разсъмне
и изцяло слънчевия дух ги разруши...

Те се стапят в топлото сияние на хляба -
рожба на вода, на чернозем и въздух син,
те са изборът на праведната мъжка сабя,
който вечно е безгрешен, цялостен... един!

А пък ние заприличахме на минувачи...
Покрай толкова витрини с манекени, с грим -
мятаме метаните към някой днешен бачо,
а на Оня в Бяла черква вярата дължим.

И това е моята единствена причина
да ви търся с целия си развълнуван глас,
та живота ми да не прилича на витрина,
с хубавото си лице обърната към вас.

ПРИЗИВ, 87

Оставете къщичката в Карлово да расне
като вкоренена мъка в българската пръст.
Оставете я! На вашите конкурси гласни
тя явява се безгласна с дребния си ръст.
Нека с майчиния шепот в нощите да слизат
тия бистри дъждове над дългата ни жад
и при нас да идва с жертвената бяла риза
оня карловец - забързан, синеок и млад.
Нека къщичката да ни свети, да ни топли
посред мраморния студ на толкова дворци
и в душата си великденска с безсънни вопли
да надмогва пустословие на мъдреци...
Пощадете я в проектите си главоломни,
щом за вечен паметник народът я избра.
Днес Апостола го няма, та да ни напомни
как да пастрим и да харчим общата пара
и подлеца, некадърника да разтревожи,
да ги прокълне заради българския род
с непрощаващия кръст от револвера с ножа.
Оставете къщичката!

В българския свод
ще натегнат грозно вкаменените мащаби
с причудливи фигури в бетонния кошмар
и величието

неусетно
ще ограби
цялата естественост на земния му дар.

И сред джунгла от приумица за фараони,
и към ханчета
(все още в къкринския стил)
утре ще вървят екскурзиантските колони
и ще шепнат:
"Бог ли тук се е родил?"
Не е бог Апостола и в простотата ясна
оставете люлката му в истинския ръст,
оставете къщичката в Карлово да расне
от голямата душа на българската пръст.

ДУМА

Севернякът неспирно все духа и духа
и по клоните хвърля безплодниа скреж.
Греят дуло до дуло в очите на бухал,
сеят жълти куршуми с безшумен гърмеж.

И по камъни смръзнали в кичури остри
глухо пада прояден от червей приклад
и край извора тънки забравени кости
сипят искри от белия фосфорен хлад.

... Този път към Околчица бавно възлиза
в бистър шепот на сънни студени треви
и от облака с тъмна разкъсана риза
дълга мълния с трескави устни кърви.

Там с горчивата болка
на храсти зелени,
дето вятърът звездното време гаси -
Самодива е тая
дълбока вселена,
Самодива
с раздърпани
луди коси.

Ти до нея задъхан, войводо, поседна.
Свърши
с каменен връх
каменистия път.

И прошепна
единствена дума
последна:

С в о б о д а
... или
С м ъ р т!

ВЯТЪРЪТ

*Там... там буря кърши клонове...
Христо Ботев*

Докато шумяхте край щастливите трапези
и здрависвахте със чаши своите идеи -
някъде от планината този вятър слезе
и не му омръзна непокорно да лудее,
да събаря втръснатите вещи от перваза,
да помита паяжините на всяка скука,
да пилее посред пътя прашните омрази
и с крило на облак по челата ви да чука.

Докато седяхте броеници да редите
и се кланяхте под лавъра на бърза слава
той въздъхна в ледената тръпка на водите,
удря слънчевите длани в клоните корави,
за да кипне мартенската влага под кората -
разпиля въздушната мъгла по върховете,
весел къпа рошава глава сред езерата
и пчела положи в чашката на всяко цвете.

Докато се кръстехте от бурята далече
и живяхте свити в ядката на тишината -
този вятър облачната риза си облече
и прегърна паметника долу в равнината.
И... когато кипна гръмотевичното гърло,
побеля от мълниците и засвятка сводът,
взе една във сините си шепи да я хвърли
право над челата ви...

Ще им светне ли, войводо?

ПОДНОЖИЕ

Вр̀х т̀мнее... И наоколо се лута
из подножието бавния ни бит
и в бездушните простори на уютата
всеки между нас от себе си е сит.

А г̀рми високо буреносна явка
и душата жажда вечния си п̀т
к̀м Околчица...

Там всяка незабравка
среща м̀лниците в синята си г̀рд.

Колко облачни грамади е натрупал
век по век

в олтара

б̀лгарският храм?

Още в нощите под святия му купол
някой к̀рти огнени вериги там...

И кипи, кипи в борба роден всемир.
Над подножие от робство и л̀жи
расне вр̀х на Свободата, не умира,
щом изправено челото ми д̀ржи.

МОЕ ВРЕМЕ

Бързай, мое време,
че в душата на дървото светло
цяло утро пеят
и извираат младите листа
и реките на живота,
разсъблечени в полето,
с нежните си бели длани
са прегърнали света.

Бързай, мое време!
Тежък вятър
с облака си слиза...
Ей го, иде с тътена
от гръмотевичния връх
и над стрехите
на хора и на птици
все по-близо
святка и се свежда мълния
с отровния си дъх.

Бързай, че по цели нощи
тази мълния се кръсти,
обикаля с трескав поглед
рано мръкналия свод -
сякаш някой горе
с тънките си
неутронни пръсти
хвърля неспокойно
зара на човешкия живот.

Бързай, мое време!
Утре може ли
да те разкаже
русото ни детство,
пътешествало с възторга бос,
щом от мълнията почернее
светлината даже
и в петите ни се вреже
змийската й мъртва кост?

Бързай, мое време!
Ей го расне
огненото цвете,
съска и се свежда,
вече диша в нашите гърди.
И преди да падне,
протегни
към облака ръцете
и от него трънчето
на мълнията
бързо извади!

Н о ъ - Н о ж

НОЙ - НОЖ

поема

Как не ви омръзна, хора хлевоусти,
да раздирате по митинги гърла
и с набъбнали

        в пророчеството устни
да ни тласкате из ледена мъгла?
Вчерашни оръженосци на велможи -
сукали заразата на лоша страст -
кой ли дух

        животецът ви разтревожи,
та се втурнахте,

        послушници
        за власт?

И в потопа на пришествието мътно
дето всеки между вас е станал Ной
в облачна просъница се губи смътно
мойто изворче сред общия порой.
Беше синьо и не мога да го видя
и сред свлачищата може да умре
като вечната магия Атлантида
рухнала в глъбта на тежкото море.
И за кой ли път отново пак ме мъчи
трясъкът на мегафонните гърла
и тънее слънцето, че нощи вълчи
пак се лутат из човешките поля.
Окъсняват вече дългите ми крачки
и душата зъзне в ледения плен
като малката кибритопродавачка
в коледната приказка на Андерсен.

ПЛОЩАД "АЛЕКСАНДЪР НЕВСКИ"

Спретнати и стегнати, ту весели, ту строги -
бяс ли ви зачена в социалния ни мрак
и ви тласна над тълпите, лидери убоги -
кипнали от политическата пяна пак?
И се гъне Храмът с тежки царствени колони.
И притворно овенчани с трънени венци
хвърляте се в тътена на алчни микрофони
като впрегнати в наркозата си рокпевци.

Вие ли, нищожества, издигнати пред Храма
с две-три стъпки по-високо, с яростни гърла
сеете от зърното

на своята измама

с трескави ръце

от каменните стъпала?

Впрегнати в амбиции на утрешни пророци
за народа месите от своя клисав хляб
и ни дъвчете отдавна втръснали уроци
с гръмотевици за глух
и с мълнии за сляп...

В яловата врява на словесни патрондаши -
вие, храненици, в блатото на сит обоз -
днес до дъно

с пълните си

властнически чаши

вдигате за Свободата щедрия си тост.

В синьо и червено, стъпили на обща низост,
трогвате ни с индулгенциите за прогрес
и тълпата смаяна от изненадващата близост
ръкопляска ви пред "Александър Невски" днес.

Тъй се блъскат в стадото повлечени овците
и се вдига прах над пасбището с облак гъст
и от Храма стиснал в зъби гъбата с оцета
оня Божи Син ще скърши дървения кръст.

Тръгвате си и след дългите автомобили
скъсани плакати тръскат рошава брада.
Боже мой! Благодаря ти, че ми вдъхна сили
сам да бъда собственик на свойта Свобода.

ОРИС

Боже, бяхме богомоли, богомили
и какво ли чудо стана, та сега
впрегнахме си, Боже, българските жили
с обичайните услуги на слуга?

Дух ли ни обърка, че с душици голи
като призраци насам-натам вървим
и в разрастващите се неволи
търсим път из историческия дим?

Без дори да имаме насън представа
сякаш ни залута някой злостен бяс
в бяла мълния на пламъчна забрава,
в люта гръмотевица от вълчи мраз.

... Цар ли ни поведе като благ Спасител
към оазиса в пустинята Синай
и ни обещава да се гушим сити
в неговия приказен наследствен рай?

Свива властното юмруче, поучава
и гърми в ушите ми стоуста глъч
и на шествия сред глухата гълчава
сее от небето жълтата си злъч.

Къса от живота ни с небрежни пръсти
и мирише цялото небе на леш
и си няма Божи гроб да се прекръстим
покрай веждите потънали във скреж.

И наслушани на вождове, войводи
легнали под паметници и в бразди -
гледаме, че в синята мъгла на свода
оня Цар самонадеяно седи...

И замаяни в безплодната си треска
дар му носим българския си чеиз.
И забравили за Ботев и за Левски
вече търсим костите на цар Борис.

ПЛОЩАД "СВЕТА НЕДЕЛЯ"

Бяла Коледа е, Боже, и от кестените капят
жълтите стотинки в шепите на тротоара сляп
и зиморничаво - сгърчено в поледицата хлапе
стиска в дланите си нафора от просешкия хляб.

Кой хорото ни полюшна покрай общите трапези
и засяда суха буца в смръзнатите ни гърла,
че достойнството ни като снежна приказка залезе
смазано от недоимъка на орисията ни зла...

Грях ли ни събира с маски на застинали гримаси
да се блъскаме помръкнали под облачния свод
и "Света Неделя" с прошка благославя сиромаси
подир сития от блясъка на петолъчките живот.

Хайде, обедът ще свърши, но ще има ли вечеря?
Трупайте се! Благодетел хляба месил е нощес
и безплатните плебейски обеда не са от вчера -
грешни имат ли имота, праведници нямат чест.

Оня кърши мазните си лакти с чорбаджийска благодет
и ни хваща пак за гърлото от колективен глад
и не ми е, Боже, мило и не ми е, Боже, драго -
вчера хранеше ни с речи, днес ни сбира за обяд.

И в гъмжилото о, Боже, нашенския зъл пройдоха
весело ни хвърля залька на втръснали лъжи.
В ганьовската харта на демократичната епоха
катианара за тъмница с ключ за свобода държи.

И се втурнахме подир търкулната насън погача.
И край коледните преспи домораслия пророк
гледа ни презрително изпод премрежени клепачи
и след казачока пуска див американски рок.

В лявата ръка е хляба, с дясната размахва ножа.
Хайде, влизайте в кошарата на душния си дух,
че е свикнал с топлите вълма на агнешките кожи
да си прави за доброто самочувствие кожух.

Тъй навярно времето на трици ще ни смели
с двата тежки камъка в червено-синия си глад.
И стоим с покорна врява на площад "Света Неделя"
девет милиона просеци... И принцът пак е Брат.

СЪД

С припева на кукувици еднозвучно
вие сеете безплодни с дух
и от ваште проповеди ми е скучно
и за речите ви нямам даже слух.

Хвърляте по шумни сборища идейки
покрай пърхота на своите коси
сякаш сте общодържавните линейки,
със които цял народ ще се спаси.

В пашалъка на словесни броеници
как вървите с благи маски на светци
и над нашите замръзнали душици
расне раят на великденски дворци.

Както да говорите и да мълчите -
слязат ли петлите с третия си хор
пак по сребърните блясъци в очите
ще ви свари утрешния ви позор.

Веят митингите боклучива плява
и в небето грее Господния смях,
че материално времето втвърдява
даже праведник в мига на своя грях.

ЕПИЛОГ

Ей го идва овчарят и цялата вечер
свири с медно кавалче над общия вой.
Кой ли в синьо-червено така ни облече -
да се хвърляме в общия сух водопой,
да си нямаме нищо - презрени и боси
от възторзи да блеем на този площад
и с кривака месия с глава къдрокоса
да ни води по кръгове в нашия ад...
И да крета бавно и тъпо след него,
и да поискаме болната постна трева,
и примрели от знойната сгърчена жега
в кротък унес да дъвкаме пусти слова.
И над нашите мършави сенки тояга
да се гъне от тежките удари днес
и на нощите в снежната мартенска влага
да ни пази от вълчите призраци пес;
да се гушим из душните сънни кошари
и да ближем от сивата каменна сол
и в просънници в гъстите млечни кошмари
оня черен месия - огрян с ореол
бавно пухкави длани доволно да търка
и да точи на камъка в лунен покой
най-добрия спасител на стадната мъка.
Ной-Нож, Нож-Ной ли се казваше Ной?

Не ме обичай, Господи

Изповед на Пилат Понтийски

ПЪРВО ПИСМО

Цезаре Тиберий,
върху двете ми ръце провинцията тегне с дребни грижи
и в загадъчната столица на изтока Ерусалим
мътното пришествие на местните вълнения се движи
като млад пустинник в расото на историческия дим.

Миналата нощ, пред Пасхата, в двореца нощните ми стражи
някакъв си просяк подир разпита доведоха насам.
Не можа и дума смислена през лунния брътвеж да каже
и не зная как ли е Пророк, щом беше сякаш глухоням.

Да го съдят градските управници... Те знаят само Кръста.
Май му бяха смазали в побойщата и дясната ръка -
да не прави, Цезаре, с прекършените богомолски пръсти
людия си знак, защото вярата Му крепнела така.

С устните си, като камъни от вавилонски лишей сиви,
сам ли Си говореше, болезнено разтваряше уста
и не виждах ли кръвта Му, кипнала по гвоздеи ръждиви?
Сигурно по тъмно ще Го изведат през градските врата.

ВТОРО ПИСМО

Съжалявам, Цезаре, че в Гетсиманска врява на събратя снощи паднал е в прегръдките на сребърния си събрат, пък и кой с пророчество сред хората в Юдея Го изпрати, като знае, че с нищожния си дух тук всеки е богат?

В късото си време праведни послания पोся наслука и посипа живо слово в голата пустиня на греха, но не вярвам, че в мравуняка на простолюдието тука може да разчисти и след Второто пришествие леха.

Как да Го помилвам, като хората с двусмислици обърка и това, което в полунощ ми каза доверчиво тук, сигурно е разбираемо в градините на чужда мъка. Тук човешката десница повече се кръсти на юмрук.

Мойте поданици виждат колкото магарешки копита, но е важно да не чувстват раните по своите души. Утре с двамата осъдени ще го прекарат през тълпите. И навярно няма никой с вярата си да Го утеши.

И не зная двамата разбойници, разпънати край Него, ще Му бъдат ли телохранители и в онзи свят отвъд, но ще слезе, Цезаре, в пустинята такава змийска жегга, че ще се удави в мътната си пот и слънчевата плът.

ТРЕТО ПИСМО

Днес Го чакат Кръста, копието, гъбата и смъртни рани,
че присъдата му, Цезаре, от градския свещеник чух.
Тук Исус за хората неразбираем гостенин остана,
че живееше неподходящ за безпросветния им дух.

В пясъка на времето от дирите на толкова предтечи
в лековитата ни памет сякаш не остана и следа
и животът Му в часовника на мъртвото море изтече,
отбелязан с денонощен изгрев на пророческа звезда.

Мога да го отърва, но нямам дял от разприте им Божи.
Нека да направи чудо от заскитания Си живот
и на дървения Кръст ръцете примирено да положи,
и на друго място да намери истинския Си имот.

Болно ми е, че по тялото на снежния небесен мрамор
облакът на тленното кръстосва с разрушителния бяс
и се мятам в тежката просъница на земната си драма,
увенчана с мимолетната илюзия за римска власт.

ЧЕТВЪРТО ПИСМО

Поведат ли Го нататък радостните фарисейски стражи, ще Му се покланят птици и ще никнат в пътя Му треви, но и аз, най-сетне откровено своята истина да кажа, че е време в люлката на Бащиния сън да Си върви.

Тъй било му писано, защото из провинцията пуста в примката на златна мълния човечеството онемя и Христос през кървавия шепот от разкъсаните устни опрости ни пращната бездушна глъч по нашата земя.

Цезаре, навярно Бог е майсторът на цялото ни време, който с яки пръсти мрачните юзди на хаоса държи, но не може хорския Спасител от Голгота да отнеме, въпреки че трябваше ми в коледната путош от лъжи.

Синият озон на крехката разлистена всемирна вяра съживява пепелищата на вечния ни земен сплин и съм сигурен, че Господ преднамерено обърна Зара, цял живот да ни разкайва с мъките на Неговия Син.

ПЕТО ПИСМО

Дългият кошмар преваля и под сенки на градини сухи
в ледената нощ лудяха побеснели яростни петли
и косматите уши на яловите облаци ги чуха,
от които пясъкът в провинцията вместо дъжд вали.

Но да спя, че утре, Цезаре, пак трябва да се управлява,
Империята е затънала до гуша с фарисейската злина,
дето знойната виелица в безименната лека плява
не отсява блясък на сеитбени пшеничени зърна.

Колко е студено в гънките на тежкото ми наметало!
Гвоздеите на зората смръзват душната ми пот на скреж.
Към жестокото разпятие за сгърченото слабо тяло
друг Го тласна, Цезаре, и мойта казън ти ще разбереш.

По-добре е в Бащините си невидими ръце да бъде,
че от много братя, тук за братя имаше си глад.
Аз изпълних волята на чуждата промислена присъда.
Днес ще поразчистя богомолците от градския площад.

ШЕСТО ПИСМО

Светло е. И вече виждам ужаса на страшната заръка.
Стражите Го блъскат посред двамата из прахоляка гъст
и от синкавия лавър на бездънната небесна мъка
сляпа гръмотевица търкаля жребия на огнен кръст.

Ей Го - пред навалищата Кръста носи и къде ги води
в храмове от стръмни облаци из историческия дим?
Дадохме Му Кръст от буйната съдба на живата приро-
да.
Другото са незначителни подробности...

*Пилат
Ерусалим*

ИЗПОВЕД НА ЙОАН КРЪСТИТЕЛ

Посред прашното будуване на скакалците
плъпнали из мрака на голямата трева -
виждам как по слепите мазета на дворците
ще се люшка моята отрязана глава.

Пропътувах ледената пустош на Юдея
и ще си остана незначителен пророк,
че единствено по Кръста с Оня се родeya
и престолът му е като слънцето висок.

В кошера от зла съдба - доброто ме беляза
към Кръщението първи да ви поведе.
Даже и душата на убийствено желязо
се калява в синята въздишка на вода.

Вярвайте, че Оня до река Йордан е близо
и за Него в шумни сборища напрягат слух.
По човешките пътеки доверчиво слиза
за да кръсти с Дух... и с Огън бедния ви дух.

Древната река за млади извори е жадна
и човекът мръзне в сянката на стар порок,
но при корените на дървото тегне брадва.
Кой е бравата и кой дървото - знае Бог.

Ей Го - идва да постави Края за Начало
и да Го приеме Юдинското ви хоро.
И не зная да се радвам или пък да жалья,
че не Го кръщавам зарад Негово добро.

Изповед на Апостол Яков Заведеев

ПРОШКА

Мислех си, че царство ще е тука,
но по улиците в обедния пращен здрач -
тласкан с фарисейската омраза на юмука
пръв ще срещна мечът на бездушния палач.

Крачат неотменните войници на Агрипа
да ме причестяват с комката на кървав хляб.
И душата ми сама в пустинята ще хлипа,
докато не чуе глух, докато не види сляп.

Ето го палачът... И защо смутено идва
посред дрипави тълпи, натрупани за мъст,
и сред крясъците на убийствени обиди
хвърля меча си, с десницата да стори Кръст.

И ме притеснява, че от бързата му вяра
лесно се отварят незаклучени врати,
а пък мечът върху двама ни ще се стовари -
с мойта кръв и неговия грях да опрости.

И в забравата на млечната небесна плява
зърното на вярата проплаква в пелени.
Но защо палачът, Господи, се причестява,
като нов палач от хората ще го смени?

Изповед на Апостол Йоан Богослов

ХУБОСТ

Подир слънчевото странстване начевам
с мъка моите евангелски слова
и край нива смръзната от душна плевел
в старческото свечеряване вървя.

В бързея на времето ни мимолетно
чудото с цъфтежа тъй ще изтече,
ако само Словото у нас просветне
като цвят по осланеното дръвче.

И порасло в стръмното небесно било
грееше ли Царство в сините вълни,
че за Него диша цялата му сила
посред върволицата от пусти дни.

Не е ли, Боже, някаква измама,
и мираж за уморените очи,
щом по залеза, опрян на младо рамо,
сладостта от стореното ми горчи.

Искам зарад грозните ви мъки, хора,
с мойта вечна хубост да ви обрека.
Тъй "В начало беше Словото..."
Пиши, Прохоре, че слабее старческата ми ръка.

Изповед на Апостол Вартоломей

УЧАСТ

Днес на Кръста прикован - с глава надолу
да не виждам пепелявото небе -
болно ми е, че натрупаната болест
заедно с човека ще се погребее.

Пропътувах с истината на доброто
и пожънах ли наистина дела,
щом видях, че коренът на злото
зрънце е в детето, в стареца - скала?

И защо ли хвърлях праведното биле
като неговия жив небесен дар
из пустинята пилее млада сила
и за мъката човешка няма цяр?

Можете ли, чудеса, да разрушите
всички планини от орисия зла,
щом се гърчат в ядни червеи душите
даже в здрави аполонови тела.

Грешният на вяра и да се научи,
праведният може и да съгреши.
Господи, защо ти трябва тази участ -
да Си Господар на хорските души?

ИЗПОВЕД НА БОЖИЯ СИН

Онзи мой Отец, на който всеки се надява
и се кланя в примките на краткия живот -
тук ме прати да отсея житото от плява
и да соча на душите праведния брод.

Как ме взе животът в шумния си безпорядък
и вървах, и проповядвах и по пътя пуст,
но не беше хлябът на човечеството сладък,
не допадна виното на тънкия ми вкус.

А делеях с апостолите блудство и трапези
и се смеех озарен от добродетел уж,
но в деня ми Божето прозрение залезе,
пък и всеки местен праведник ми беше чужд.

Отвратиха ме богоугодните гримаси
и по сборищата странен дух ме облада.
Тук единствено, чрез хората познах греха си
и видях в греха най-цялостната свобода.

Отегчен от сълзите на много хорска мъка,
стъпках Господното зрънце в моята душа,
но вървах и сеех непосилната заръка -
без да вярвам - вяра на човека да внуша.

Тъй захласнат в късите евангелски пътеки,
винаги за ближния оставах сляп и глух
и като на Божи син ще ми тежи навеки,
че до края не опазих Господния дух.

И в живота, и в смъртта това ще ме тревожи.
Та за мен не беше бащиния ми товар,
но защо ме тласна бремето на Кръста божи
като знаеше, че нямам светлия му дар?

Пропътувах с Кръста в тази прашна залисия.
Възкресението няма да ме утеши,
щом съм сигурен, че нямам дарба на месия
и по чужда воля лъгах хорските души.

СПАСИТЕЛЯТ

Докато ехтя невидимата брадва
в коледната пустош на вселенските гори -
Божи Син с небесни устни проповядва,
но не станахме от Словото Му по -добри.

И върти се душното небе с чекръка
тласкан от енергията на невидим дух,
и за злия ден на жертвената мъка
чухме посред фарисейските пазари слух.

... От ръцете Му разкъсани от Кръста
съхнела душата на окастрено дърво
и наоколо кръстосвал тънки пръсти
Оня в знаците на финикийско тържество.

В тленния ни разум бяс ли ни беляза,
та в живота ни Христос и Юда оцеля
и от примки с обич в примки от омраза
с тялото пълзим, с духът разгръщаме крила.

Оня в пристъпа на пясъчна разруха
и душите ни с пустинна брадва разора
и през коледните ноци удря глухо,
и за кръстове събаря живата гора.

И Спасителят ни гледа изтерзано
с мъченическата прошка в кротките очи.
В устните Му, цъфнали на черна рана,
билката за нашто изцеление горчи.

И се кършат сините крила на птиците
смазани от зло неведомо проклятие,
че смъртта на Божи Син е репетиция,
Юдино човечество, за твоето разпятие.

Отб и р от не печатаното в книги

СЪЩНОСТ

Подир мен разпиляна небрежно,
че не мога да я събера -
още тича захласната нежно
мойта същност добра.
Там от мартенско слънце огряна,
с лека рокля от синя басма,
мойта обич -
с немирните пръсти на дряна
пак ли пише
зелени и бели писма?
Аз не зная.
След дъжд като гъби
никнат мойте приятели,
бира шуми,
като семки все чоплят
от своите скърби.
Но скърбят ли сами?
Аз не зная.
Навън е сега ветровито.
Даже слънцето
с бебешко
старо лице
в пелените на облаци
топло повито
ми протяга
безпомощни слаби ръце.
И ме дърпа, добър и разнежен,
от спокойния жилищен вход -
да изгарям, все още небрежен,
сякаш имам резервен живот.

ВЪЗРАСТ

Може сяп да съм бил?
Не видях как небрежно
някой с топлите длани помилва снега
и под грубия ствол на дърветата нежно
не усетих как плъзна гореща мъзга,
как се сипна небе и в краката ми плахо
наедряха към слънцето млади треви
и сред синьо мълчание горе шумяха
леки облаци с рошави бели глави.
И потръпна добрата душа на поета,
щом от храстите мартенска влага горчи
и децата се борят с немирни козлета,
и ме гледат с големи, големи очи
като черен и строг минзухар...
Може сяп да съм бил или стар?

РЕКА

Нежният септември загубя -
сее скрежът белия си бяг
в тежката от жълта скръб върба -
вкопчана на хлъзгавия бряг.

Чуй наоколо и само виж -
облакът на гръб с небе върви
и перчем необуздан и риж
мята в прегорелите треви.

И с очи, засенчени сега,
хвърля блясъци
от глух гърмеж
в рехавите храсти на брега,
сведени над тих водовъртеж.

И ще чуем ли отново тук
осезателното време как
идва с ненадеен остър звук
в смръзнатия зной
на сух клонак?

Но от синкавия хладен вир,
отразил бездънния пейзаж,
като ехо от забравен мир
плуват сенки от живота наш.

И политат риби без криле -
сини пуканки от кислород
сеят с трескавите си хриле
посред мъката на глух живот.

По течение на есенна река
образи се стапят, идва студ
да ни сгази с розови крака
и да чуем глас - насън дочут.

Тук, от болката
на скършен клон
слиза с ехо нашата любов -
онемяла в онзи луд сезон
подир бомбения риболов.

КЛАДЕНЕЦ

В памет на Цонка Илиева

Насред пътя, сестро, кой ли пътник те хареса,
та под кладенеца, сестро, се наведе цяла
и порасна долу образът ти бял и весел -
разпилян от пръските по синьо огледало.

Смяха се наоколо и хванаха се, сестро,
твойте дни и нощи в тежкото хоро от болка.
Обич ли потърси, а в живота ни начесто
обичта е в кладенец потънала дълбоко?

Кой ли вятър хвърли обещите от череши
и ги разпиля небрежно в мокрите ливади
и от всичките посоки дълъг сняг валеше,
и наблизно нейде кукувица се обади...

Но не беше, сестро, гостенката гласовита
да ти носи ехо от потайните си вести,
че къде по зима кукувица тук ще скита
като вдън горите топлината пази, сестро?

Обич ли потърси, сестро, обич - ей такава,
че те люшна вчера на хорото и захласна
и те дръпна, сестро, лудо - лудо за ръкава,
докато над кладенеца си наведена опасно.

* * *

ДЖЕК ЛОНДОН, ПРИЯТЕЛЮ В МОЙТО БЕЗСЪНИЕ

да седнем под онзи кръчмарски тезгях
и нашата котва в нощта да потъне,
додето светците ни гледат със страх.

Какво да те питам след тази раздяла
над чаша ракия, която пламти
с цвета на онази предателска бяла
савана на лунни човешки мечти?

Къде отпътува самотникът Идън
с последния трансокеански маршрут?
... Той с белия кораб "Надежда" отиде
далече от сребролюбивата Рут.

Защо над Клондайк свечерява се мъчно
и няма за други желания бряг?
... Там кучета вият през нощите вълчи
и пада над златни видения сняг.

Човекът е сякаш дете и забравя,
че е отговорен за своята смърт.
Джек Лондон - приятелю късен, наздраве!
Аз пия за теб. За моряшкия път!

СЛЪНЦЕ-ДЪЖД

Май не чух - телефонът ли нещо обърка,
но просветна в следобедна топло и весело,
че ме питаше с някаква сестринска мъка:
"От дома се обаждам, кажи ми, добре ли си?"

Как ли съм? Педя радостен, лакът намръщен -
път огазих, захапал в зъбите душица,
и облегнат на глуха от бурени къща
топля мокри крила на останала птица.

С двете длани -
две сгърчени в мъх керемиди,
чий ли огън опазих до днес тъй отчаяно?
От живота ми как не можах и да видя
кой си прави гаргара на топличко с чая?

Гъл-гъл-гъл... И добре ли си, чувам отнякъде.
Моя мила сетрице, бедняк съм на вести
и добре, че под лунното време на мрака
ти не стана на мойта несрета невеста.

Чуй ме, чуй ме - пелтечат объркани жици.
Всичко в ред е и никак си странно съм весел!
Сълнце-дъжд, светло-тъмно е, моя сестрице,
Сълнце-дъжд, нейде мечка се жени. Добре съм!

ГОДИШНИНА

Тази вечер татко ми наблизко ходи,
диша в стаите и расне в тъмнината
и под стъпките му тихо скърца подът,
сякаш къщата сега е непозната...

Чух го да си идва, хлопна се на двора,
но не е по мярка ключът на бравата.
Как е влязъл вътре да ме заговори
и защо замислено е свел главата?

И къде ли в пътя вятърът го духа
в тази пролет с нетърпение зелено?
Устните му от росата мръзнат глухо
в дълга самота до днес несподелена.

Пак е пътешествал нейде и ме буди,
но е тъй потаен... В стаите се лута,
че за тази къща цял живот се труди
с общарските калъпи върху скута.

Все ми е тревожно... Звуците се сипят,
докато гъстееят клоните на здрача
и оттатък майка ми в нощта изхлипа,
с мъката дори насън да си поплаче.

...Тъй се мятаме сами из самотата.
Жадни устни спомена за тебе смучат,
но помни все пак, че пред вратата -
под черджето, татко, още грее ключът.

ВЛЕЗ

Тя е тръгнала, ще дойде непременно
и ще ме завари в зимен полумрак -
слязъл зад прозореца с мъгла зелена
с бели петънца от смръзнатия сняг.
Няма да звъни, да удря по вратата
и ще влезе в някой ненадеен час,
и невидима ще расне в тъмнината
с кроткия мълвеж на лунния си глас.
И ще стане тъй болезнено и тихо
по етажите край градския ни двор,
дето в дълга жмичка хора се укриха
като сенки из големия простор,
дето в разпри шумни,
с ласки мълчаливи
нашата любов захласната живя
и в очите ни възторжено разлива
кладенеца на дълбока синева...
Тя все бърза, бърза
да не стигне късно...
Сигурно е тръгнала открай света
с пълни шепи над сърцето ми да пръсне
топлата виелица на пепелта -
да потънат в дим от облачна позлата
и безшумен говор да ме оглуши,
докато ми падат бавно очилата...
Влез и с дъх от устните ги избърши.

КРЪГОВРАТ

Спря да диша, утихна и трепна смутена,
моя жилава, бедна Душице-Душа,
че ни удря жестокият бяс на остена
и не смеех сред чуждия грях да греша.

Дърпай, моя Душице - добра ми Сивушке,
тъй сме свикнали с този прояден ярем -
из браздите безплодни животът да люшка
твойта руса съдба, моя рехав перчем.

Хайде, пътнице... Новият ден свечерява,
сенки пият от нашата сипкава пот
и сивее заспала небесната плява
в този смръзнал без топлите плугове свод.

Пак да тръгнем... От синура, моя Душице,
пепелянка ни гледа с разумни очи
и до нея въздиша безпаметна птица,
и на облаци нейната мъка горчи...

А пък ние - по дългия сън в кръговрата
пак да теглим под общия хлъзгав ярем
и да зъзнем с премръзнали устни в зората,
щом и Бог ни забрави в браздите съвсем.

Но ще грейне нататък бездънното време.
Звездна мъка в очите на Бога сълзи.
Тук змията крилата на птица ще вземе,
а пък птицата в земния мрак ще пълзи.

Тук е старото, ново ли наше Начало?
Как ли, моя Душице, да те утеша,
щом ще вземеш днес моето сгърчено тяло
и безплътен ще вляза във тебе, Душа.

Хайде, трябва да тръгнем, добра ми Сивушке.
Пак да опнем в браздите все този ярем
и съдбата в безкрая все тъй да ни люшка
без да имаме сили дори да умрем.

ПРИЯТЕЛИ

*Вие сте всички добри
Александър Вутимски*

Няма ви, мои несретници - мои приятели мили -
дълго в нощта обикалям и снежни видения раснат.
Вятър надува стрехите от бели измръзнали жили
и се разсипват из преспите
думи за време прекрасно.

Няма ви, мои...

Прихванал е чанта под мишница някой -
бърше сълза от брадата,
застинала в ледено топче,
другият самоубийствено гърлото плакне с коняка,
в чашата като в спасение Господно винаги вкопчен.

Няма ви... С котешки стъпки

покрай тротоара се движи,
идва насам веселякът, отдавна научен на присмех,
и по обяд все случайно за новата служба загрижен
виждам да бърза поетът - онзи бунтар независим.

Няма ви, мои,

да влезем в поляните пъстри на Цветница
и да прегърнем живота
с най-първия пролетен трепет.

Няма ви, мои приятели -

търся ви, мои несретници -
сам из нощта обикалям и снежни видения шепнат.

ИЗХОД

В бялата болнична стая със бял радиатор
бяло е даже леглото и бели чаршафите,
в бяло се блъска в прозорците синият вятър,
в синьо белее водата, застинала в чашата.
Слизат в очите ми бели и сини пожари,
в кладенче стапя се бялото, гърчи се синьото -
късам от сините пламъци на минзухари,
падам от жажда по белите дюни в пустинята.
Толкова мили и минали тайнства излишни са -
дяволи нейде с рогата къде са ги взели?
И термометърът пука под моята мишница -
тичат наоколо капчици сини и бели,
бягат забързани дребни уплашени мравки,
пръскат се бели и сини живачени топчета -
в белия сън на кокичета,
в синия сън с незабравки -
буря ли иде, та тръпна в леглото си вкопчен?
Плъзва в устата ми топлата кръв с боровинки
и по горите с червените капки се плиска.
Шепнат си облачни бели и сини снежинки:
"Изход летален, завийте го, има ли близки..."

ПОЛЕТ

С просълзени
от злорадството
ресници
вие гледайте
как падам,
падам,
падам,
докато един извика изненадан:
"Гле-
дайте!
Той
стана
П
Т
И
Ц
А
!
"

СЕЗОНИ

Цяло лято под човешката ми стряха
яростни петлета скачаха среднощ -
ненаситно, гърлено и буйно пяха
срещу блясъка на слънчевия нож.

Цяла есен дъждовитите градини;
оглушително шумяха през нощта,
в утрото горяха горестни гергини,
стъпкани от тежки облаци в пръстта.

Цяла зима към натегнатите жици
в преспите за новини напържах слух
и виелицата в дири на лисици
хвърляше червено-черния си пух.
И напролет, щом подскачаха козлета
в гърлото на смръзналия се капчук,
кукувицата огласяше полето
с ехо от протяжното
тук-тук,
чух-чух...

Тъй навярно под човешката ми стряха
диша в струйката от жив и топъл дим
дух, за който младите петлета пяха,
дух за бързите ми дни недостижим.

ГЪЛЪБ

Пак наблизо, наблизо, невидим от слънчева жал,
този гълъб по пладне е гърлено нейде запял,
няма кой да го стресне,

потънал в доволство сега
бавно кърши над стрехите своята сива снага,
с дълъг кръг проверява

добрия ни градски пейзаж
на безкрилото време най-верният гълъбов страж.
Като него ли - сит от площадната бяла троха
да обърсвам сълза в своя празен ръкав на смеха,
всяка нощ да потъвам в гнездото на своя адрес,
да се мяркам из утрото, с някакъв призрачен жест
все така безучастно да стискам протегнатата длан
посред свят с добродушни

приветствия цял разлюлян;
да вървя и размахвам ръце с разранена душа
и от дребни възторзи живота си все да теша,
да се лутам безсънен по близки и чужди места,
да ме бият в лицето морфинови влажни листа?
И навярно отдавна - наяве, насън ли съм бил
в онзи ден избуял с нелегалната кръв на април?
Там от мъдро и весело тайнство намира сега
с тежък шепот развихрена тъмнозелена мъзга.
И си чувам от някакви други простори гласа,
и запяват в душата ми капки от жива роса -
тук, наблизо, където под стрехи от слънчева жал
този гълъб по пладне е гърлено глухо запял.

ЕКЗЕКУЦИЯ

в памет на Никола Вапцаров

Посред ехото на толкова гърмящи фрази
ти си мъртъв, но духът ти кой ли ще спаси,
щом над злата пустош на духовната омраза
пак безпомощно развяваш рехави коси?

И захласнати от собствени легенди често
ближните ти препоръчваха гигантски ръст,
и живота ти превърнаха на жалко ресто,
хвърлено в кесията на някой келнер тлъст.

Тъй било ти писано-орисано - вовеки
да се луташ в мрака на залостени врати.
Щом е много слънчево в душата на човека,
в сянката му винаги нищожество слухти.

С кървавите струпеи натегнали в перчема
няма ли за твойто мъченичество Предел,
та на съмване по стръмното обратно време
без амнистия вървиш към третия разстрел?

Ей го - идва ексекторчето къдрокосо -
винаги благонадеждно, спретнато на вид,
и писалката си като люта брадва носи,
че душицата му е прекарала рахит...

Но край тебе няма никога да стане пусто
като в климатичен мрак на мъртъв мавзолей,
щом захапал белега на злото с крива устна
в твоята душа от упор стреля и пигмей.

ЩУРЕЦ НА ПЕРВАЗА II

Вие си поспете - кой ще ви смущава?
Разпилейте бързо дневния си грим
И след ужаса на делничната врява
нощният ви свят ще бъде поносим.

Тази сигурна обител ще ви пази
в бронята на здрав и проверен уют,
но щурецът пак ще скочи на перваза,
в чехлите на бялата роса обут.

И с немирните си вопли ще ви буди
с буйната си нежност да ви утеши,
но ще грейне ли щастливото му чудо
в мрака на затворените ви души?

По балконите на спални и на кухни
тъй ще си будува чак до сутринта.
Кой ли вятър ненадейно ще го духне
и захвърли върху прашните листа?

Но дете, опряно на перваза с лакът,
ще го търси с бяло сънено лице,
за да чуе в топлите гърди на мрака
ехо от щуреца в своето сърце.

ПОЕТЪТ

Той е пътешественикът с вас, когато остро кашля въздухът от тежки януарски хрипове и гърмят вагоните по релсите над моста, и край вировете глъхнат снеговете дрипави.

Гледа по траверсите измръзналите мъхове, лута се из пустата железопътна гара и от устните му облачни вселени дъхат, докато врабчетата в липите разговарят.

Влезе ли във ресторанта остъклен и димен, хванал чаша, вслушан в разговорите високи - вие ще го теглите към своя кръг интимен да му обещавате неподозирани посоки...

В неразсъненото дълго утро - без да бърза, слънцето протяга пак червените си лапи. И върви сред вас поетът... В ледения въздух от стъклата на вагоните въздишки капят.

И да го ругаете, със слава да го глезите - той ще бъде ваше разкаяние и болка. В късен час незабелязано от вас ще слезе, щом бистрее кладенецът на нощта дълбока.

И събудени от слънчев блясък из купетата, и замаяни от утринния безпорядък - вие непременно ще си спомните поета посред общото веселие над хляба сладък.

Д в а м а   с   т е б е

ЖИВОТЪТ

Чувам те - с виелицата вечер дъхаш тъмни ноздри,
шеташ в тясната пъртина с мечешката доброта
и размахваш рошавата лапа весело за поздрав,
докато се скриеш в мартенската дреха от листа.
Слизаш сутрин с гълъбова кротост, но около мене
хвърляш в дири на лисици черно-белия си пух
и в дъгата, подир кипналото облачно гърмене,
цветно ехо от небесното ти скитане дочух...

И по стъпките ти с порива на детската почуда
мойто време като камъче захвърлено лети -
в синята обител на реката кръгове да буди,
в кремъка на лятото да трие пламнали пети,
и да газии дълго в залеза на сенки еховити
с оня шепот на потулени от слънцето души,
да въздиша в кислородната магия на тревите,
дето гущерът зелената си ризница суши...

Колко пъти ме повика, но видях ли те до вчера
подир девет минати наяве и насън земи?

Ще те търся днес и утре, някога да те намеря -
да се скрием двама с тебе нейде в тъмното сами.

ВМЕСТО ПОСЛЕСЛОВ

Траян Първанов е роден в Криводол на 26 юли 1942 година.

Никола Йонков Вапцаров е убит от монархофашистите на 23 юли 1942 година!

Ще я има България! Ще го има българското слово, докато дни, след като убиват поет, България ражда поет!

Трайо, Райо, мили, пред мен са все очите ти - чисти и сини като вировете на Ботуня от детството ни; пред мен е все тъжната ти усмивка на сирак; пред мен е все твоята походка - с едното рамо напред - да даваш път на тия, които те срещат; пред мен е твоят дарствен надпис от първата ти книга: "На Баце Жеко - Ботунски престилки, с надеждата, че са толкова умни като неговите "Нашенски престилки"!

Още в шумерския епос за Гилгамеш е писано: "Най-трудно е да станеш светец в родното си място". Ти стана повече от светец на Криводол - ти стана ПОЕТ НА КРИВОДОЛ. И то - в Криводол.

Последният път, когато се видяхме в Криводол (колко тъжно е, че късно разбрах, че тази среща е Последна!) ти с радост ми показа стихове - с ученически старателно изписани букви, с трепетно гледащи големооки букви "а", "е", "о". " На Меньо Дръндеро една от дъщерите. Вече две стихотворения й пуснахме в "Септемврийци". Милият поет на Криводол - той обгрижваше една Поетеса на Криводол! Жалко за тази поетеса - година след това дойде 10 ноември - Денят на Началото на

Великото подивяване на България.

Не се сърди, че от твое име ще благодаря на Община Криводол, която се погрижи Твоите стихове, събрани от Марин Ботунски в спретнато томче, да четат децата на Криводол, младите на Криводол, нашите връстници и бацета и каки от Криводол! С това Общината, Кметовете на Криводол доказват: България, Българското слово винаги са били опазвани от селата и малките градчета на България, че 126 години вече София е била и ще си остане най-глухата провинция на България - вечно глуха за Воплите Български!

На добър час на поезията ти, Трайо, Райо мили!

Баце Жеко или ЖИВКО СОТИРОВ по купешки

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Китка бели и сини звезди (вместо предговор)-

Марин Ботунски .....

Съдба .....

М я с т о в д ъ ж д а

Младост .....

Плодове .....

Тук .....

Син .....

Червените петли .....

Изповед на Апостол Симон Кананит .....

Зимна кукувица .....

Зюлфие .....

Старозагорски дъжд .....

Чудеса .....

Посвещение .....

Последният ден на август .....

Приказка .....

Спирка в равнината .....

Място в дъжда .....

Родна земя .....

Незавършена поема .....

П е ш к ъ м з в е з д и т е

Аз съм утрото, в часовника запяло .....

Есенни влакове .....

Бащино време .....

Майка ми .....

Сине .....

Градчето .....

Седмици .....
Гостенин .....
Мълчание .....
Идвате сред нас и шепнете поуки .....
Гледам ви и гледате ме в упор .....
До кога ще ме наричате момче? .....
Балада за мъртвото време .....
Щурец на перваза .....
Улица "Христо Банковски" .....
Чувство .....
Корен .....
Пътешествам по тези човешки посоки .....
Волност .....
Ти ли ме повика? .....
Импресия .....
Свобода .....
Размишление на "Ботева алея" .....
Ножът ..... ?
Пеш към звездите .....

Н р а в

Глас .....
Стопанката на двора .....
Неделя .....
Гост .....
Трева .....
Дъбица .....
Пролет .....
Дъжд над Шумен .....
Пътник .....
Укор .....
Поздрав .....
Мое джудже .....

Ехо	
Свиждане	
Ненадейно	
Чакалня	
Пешеходец	
Свидня	
Вратица	
Скакля	
Пловдив	
Занаят	
Нрав	
Автограф	
Витрина	
Призив, 87	
Дума	
Вятърът	
Подножие	
Мое време	
Н о й - Н о ж	
Ной - Нож	
Н е м е о б и ч а й, Г о с п о д и	
Изповед на Пилат Понтийски	
Първо писмо	
Второ писмо	
Трето писмо	
Четвърто писмо	
Пето Писмо	
Шесто Писмо	
Изповед на Йоан Кръстител	
Изповед на Апостол Яков Заведеев	

Прошка	
Изповед на Апостол Йоан Богослов	
Хубост	
Изповед на Апостол Вартоломей	
Участ	
Изповед на Божия син	
Спасителят	
О т б и р от не печатаното в книги	
Същност	
Възраст	
Река	
Кладенец	
*** Джек Лондон, приятелю в мойто безсъние	
Слънце-дъжд	
Годишнина	
Влез	
Кръговрат	
Приятели	
Изход	
Полет	
Сезони	
Гълъб	
Екзекуция	
Щурец на перваза II	
Поетът	
Д в а м а с т е б е	
Животът	
Вместо послеслов - Живко Сотиров	

Траян Първанов
РУСАТА ВОЛНИЦА - ДУШАТА МИ
Избрани стихотворения

Съставителство и редакция: Марин Ботунски
Художник : Петър Къчев
Технически редактор: Стоян Стоянов

Българска, първо издание
Формат 84/108/32
Тираж: 500

ИК "Контакт - 92"
Предпечатна подготовка: ЕТ "Контакт, 92"
Печат: "БГ - Принт" Враца

ISBN: